

היינט פארמאגט איר

№ 285 Łódź, Czwartek, 8 grudnia 1932 r. צענטער יאהרגאנג 224-71 פערטראווער 21 טעל. 224-71. Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

יודישע דעפוטאטען אינטעררווענירען ביים אינערן-מיניסטער וועגען די לעצטע געשעהענישן

ווארשע, 7. (ט"א טעלעגראפ). די דעפוטאטען מיניסטער, יענער און הרב לעווין האבן היינט בעכט דעם אינערן-מיניסטער פערטראווער וועלכע זיי האבן געשילדערט דעם גאנצן פון די לעצטע געשעהענישן אין לעמבערג. ווארשע, 7. (טעלעגראפ). די דעפוטאטען מיניסטער האבן געפאדערט שטרענג צו ווערן געטראפן די שולדיגן, די אנטהאלטענע און די וואס האבן געוואלט ארויסרופן די געשעהענישן. די דעפוטאטען האבן אויך געפאדערט אן זיך צוקומען צו בעשיצן די יודישע בעפעלקערונג און אומקערן קאז' די הונקט וואס יודען האבן געליטען.

דער מיניסטער האט געענטפערט, אז די רעגירונג האט מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט באגעפאלגט דעם גאנצן פון די בעזונדערע וועגן וועלכע די דעפוטאטען האבן געוואלט ארויסרופן די געשעהענישן. און זיי האבן זיך אויך ווערן צו די מיניסטער פון אנדערע רעגירונג, ווי צום בילדונגס-מיניסטער און צום מיניסטער פאר געזונט. וואס שייך זיין רעכטס וועלען די וואס שוין ערלויבט ווערן.

דער מיניסטער האט געענטפערט, אז די רעגירונג האט מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט באגעפאלגט דעם גאנצן פון די בעזונדערע וועגן וועלכע די דעפוטאטען האבן געוואלט ארויסרופן די געשעהענישן. און זיי האבן זיך אויך ווערן צו די מיניסטער פון אנדערע רעגירונג, ווי צום בילדונגס-מיניסטער און צום מיניסטער פאר געזונט. וואס שייך זיין רעכטס וועלען די וואס שוין ערלויבט ווערן.

דער מיניסטער האט געענטפערט, אז די רעגירונג האט מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט באגעפאלגט דעם גאנצן פון די בעזונדערע וועגן וועלכע די דעפוטאטען האבן געוואלט ארויסרופן די געשעהענישן. און זיי האבן זיך אויך ווערן צו די מיניסטער פון אנדערע רעגירונג, ווי צום בילדונגס-מיניסטער און צום מיניסטער פאר געזונט. וואס שייך זיין רעכטס וועלען די וואס שוין ערלויבט ווערן.

אי"ה ווארשע, 7. (ט"א טעלעגראפ). די דעפוטאטען מיניסטער האבן געפאדערט שטרענג צו ווערן געטראפן די שולדיגן, די אנטהאלטענע און די וואס האבן געוואלט ארויסרופן די געשעהענישן. די דעפוטאטען האבן אויך געפאדערט אן זיך צוקומען צו בעשיצן די יודישע בעפעלקערונג און אומקערן קאז' די הונקט וואס יודען האבן געליטען.

הגאון מאיר שפירא
לעבען און לערנען אין דער ישיבה דער תלמוד פון יח"ל
עס וועט אויך איבערגעבן זיינע איינציקע איבער דעם בילעטן צום פרייז פון 50 גראשען און 1 זאט, צו בעקומען: סניף יח"ל, מאניווקי 1; צעירי אנודת ישראל, בארזש וויטשא 11 און זונטאג אונטען פון דער קאסע פון מילחאראמאניע. די גאלדענע איז ספעציעל רעזערווירט פאר פרויען.

התחלת ספר תורה
היינט, דאנערשטאג, 8. וואס, 6 און 7 קומט פאר די התחלת כתיבת ספר תורה פון פיערנאנצער שטיפל דעווא-נאוסקא 13 ביי דער אנוועזנהייט פון הר"צ אדמו"ר יצחק שמואל אל"י שליט"א מראשית החונה בפערקוב, די התחלה וועט זיין ביי ר' נתן גאנצארסקי, אלט-שטאט 18.

אויגען-היליניא
מיט שטענדיגע בעסטען יין
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע איינע-טראנקע (צוועק אע-רעציע א.ו.וו.), ווי אויך אמבולאנס-ארשעס פון 1-9 און פון 4 ביז 7.30 און 7.30 און 7.30.

יין פשר!
נייער צענטיק פון דער בעוואוסטער וויין-און מעה-פאבריק פירמע „פראגרעס“

פירמע	לויטער	מאלטע	שאנק	קאפא	נאמען
0.1	0.25	0.3	0.6	0.9	Nr.
0.25	0.55	-	1.35	1.90	ריינער וויין
0.30	0.65	-	1.45	2.00	פילט מאקא
0.35	0.70	0.85	1.60	2.25	Nr. 6
-	0.80	0.95	1.80	2.55	Nr. 7
-	-	1.05	2.00	2.80	Nr. 8

אלע אנדערע סארטען וויינען ווערן בעדייטענדיג רעזערווירט געווארן. צוליב דער בעקומעליכקייט פון אונזערע ג' קונדשאפט פון גרינעם מארק בעקומט מיר אונזערע וויינען ביי ה' פולווערמאכער, גרינער מארק 6 טעלעגראפ 150-78.

ווייץ-און מעה-פאבריק
אדמירל מארק 2, טעל. 184-82
הורט-פערקויף נאך אין פאבריק גלעזער מארק 2
איינצעל-פערקויף נאך אין פאבריק גלעזער מארק 1
1-טע בעקעריקונג: פירמאנע-לויטערדיגע פערשליך ווערן צווייגעטעלעט 5 גר, באשענקעט און קאפאטען אלטשען צו 10 גר, 2-טע בעקעריקונג: ספעציעל-פערקויף ווערן און פאקס-פערקויף, ווערן פערקויפט צו באשונדל-פאבריק.

אונזער ווער חשו"ב' מיטגליד פון פרעזידיום, מיט-גרינדער און מיטגליד פון אונזער אינסטיטוציע, דעם הערן **משה סאפיר** צוליב' פליט פון זיין **מוטער** נ"ע

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען ביליד.
אין דער ארבייט לזכות דער אינסטיטוציע זאל ער א טריסט געמינען.
פערוואלטונג
פון אינסטיטוציע פאר יוד. קינדער
און פערמע אויף העלענע ע.ס. 5119

Dr. med. J. SCHORR
פון **IWONICZ**
ספעציעליסט
פאר הארץ און סטערנא-קראנקהייטן
וואוינט יעצט אין לאנד
גראנסקא 11, טעל. 226-85
נעמט אן טעגליך פון 4-6 נאכמיטאג.
Dr. Wajnberg
ספעציעל פאר סימליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, צעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדרישעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8-11 און פון 5-9 און.
זונטאג און יום-טוב פון 1-9 פארמ.

Dr. med. NIEWIAZKI
ספעציעליסט פאר סימליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, צעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדרישעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8-11 און פון 5-9 און.
זונטאג און יום-טוב פון 1-9 פארמ.

Drożej koleżance **TERENIE SZYK**
z powodu zgonu Jej **MATKI**
B. P.
wyrazy najgłębszego współczucia składają
Sonia i Mina Barenholz,
Różia Fuks,
Halina Sklarówna.
5117

Dr. med. Haltrecht
ספעציעל-ארצט פאר הויט-און נשולעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג
און פון 9-5 אונדער. זונטאג פון 1-10 ביטאג.

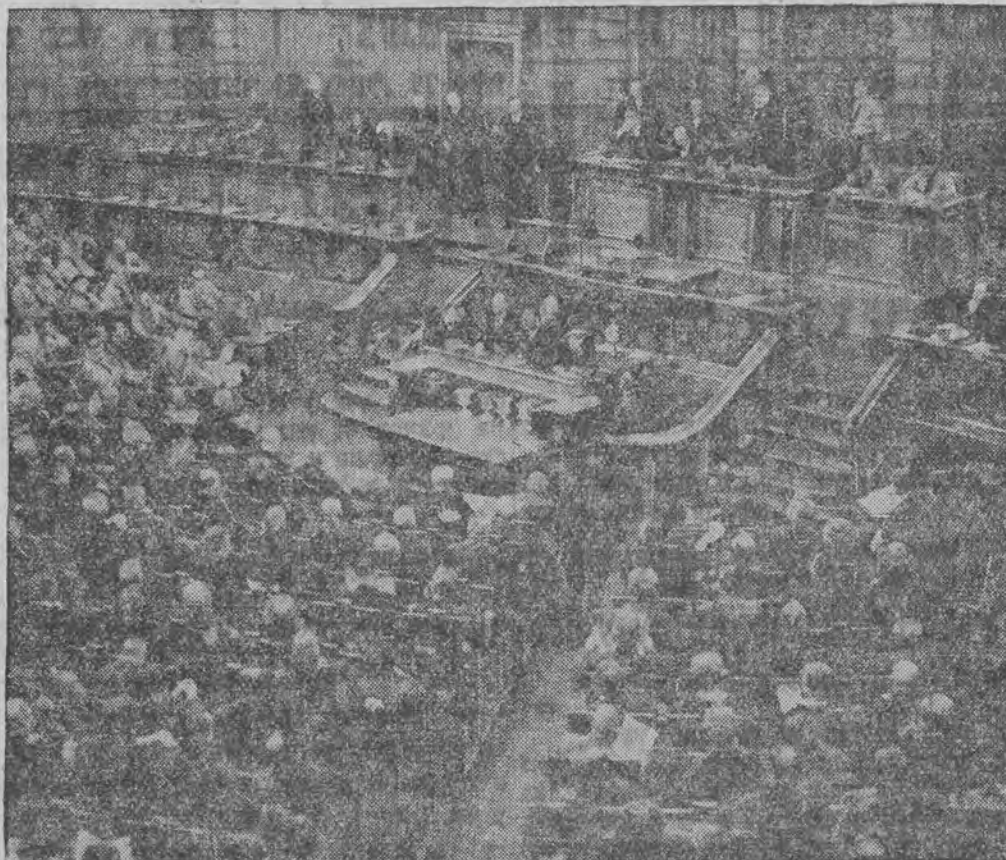
סבאנדארען און געשרענגען

איה דער נעכטיגער זיצונג פון דייטשע רייכסטאג

ערב אנאמנעסטיע אין דייטשלאנד

ב' ערליך, 7 (פ.ס. טעל.) אין גיכען ווערט דערווארט אין דייטשלאנד אנאמנעסטיע.

די ערשטע זיצונג פון נייעם רייכסטאג

בערלין, 7. (פ.ס. טעל.) פאר דער היינטיגער זיצונג פון רייכסטאג אין סארגעקומען א זיצונג פון סעקאנדע-קאמערע וועט, און עס איז פערשטעטעלט געווארען, אז בעת די נעכטיגע וואלען פון א זיצונג וועט פארע זידענט, האט דער סאט. דעמאקראט לעפע בעקער מען 205 שטימען, און דער סאליקסט הוגא האט בעקומען 204, אזוי אז לעפע איז דער דרייטער וויצע-פארזיצער.

פאר דער דעפארטירונג פון דער זיצונג פון רייכסטאג האט דער היינטיגער פריק געזאגט א ווארט, דערקלערענדיג אז דער סעקאנדע-קאמערע האט גיטש ריכטיג געארבעט, און אז סאליקסט האט ביידע בעקומען די גלייכע צאהל שטימען.

נאך א לענגערע דעבאטע ווערט פערשטעטעלט שטעלט אז די וויצע-פארזיצער קומט לעפען.

דער קאמאניסט האט רעדט פון דער טייכונג וועגען דער קאנסאטראפע אין כעמנין בעת וועלכער עס זענען אנגעקומען צעהן ארבייטער, אלע שטייען אויף פון די ערדער און בעהרען דעם אג דענק פון די קרבנות.

א גרויסע סקאנדאל און געשלען איז געקומען ווען דער קאמאניסט שטעלט איז א וויסנער טראקען מיט א רעדע געגען הינדענבורג.

ער האט געזאגט, אז וויין פערדענער איז א פערזענלעכער פון מלוכה-אטעטאט. ער האט געזאגט די רעדע מיטן אויסגעשריין:

— גיידער מיט הינדענבורג!

די קאמאניסטן האבען דריי מאל איבערגעזאגט דעם דאזיגן אויסרוף.

בעת עס האבען זיך דערהערט אזעלכע אויסרופען אויף דער גאלעריע, איז דאס געקומען צו א סקאנדאל און העכטיג געשלען.

עס האבען זיך אויך געשלאגען דעפוטאטען.

די ווארשאווער עלעקטראוויני וועט זיין געוואונגען צו ביליגער מאכען שטראם ווארשא, 7 (טעלעפאניש)

אין די נאךענטסטע טעג וועט די היינע עלעקטראוויני זיין געוואונגען דורך רעגירונגס סאקטארען צוזאמען זיך צו די בעשליסען פון דער שוועד-קאמיטע וועגען רעדאצירען דעם פריז פון עלעקטרישען שטראם, וועלכע זענען אויך בעשטעטיגט געווארען דורכן הענדעלס-מיניסטער.

כינועיש מיליטער אינטערנירט אויפ'ן טעריטאריע פון די סאוועטען

מאסקווע, 7. (פ.ס. טעל.) די צאהל כינועישע וועלכע וואס זענען צו-לאפען פון מאנדזשוריען אויפ'ן סאוועטישען טעריטאריע דערגרייכט דריי טויזנט.

מען האט זי אלע צענטוואנעט און אינטער-גירט.

טראגישער טויט פון צוויי לופט-פליהערנים

רויט, 7. (פ.ס. טעל.) די יונגע לופט-פליהערין גאבי אנסלינג, וועלכע וואס דעם 16 נאדעמבער אונטערגעגעבן א לופט-פליה קיין אינדיע און אפריקא, איז געוואונגען צו ווען צו לאנדען צווישען בענגאלי און טארבדוק, ערביי איז זי דערהרגעט געווארען.

בערלין, 7. (פ.ס. טעל.) די פילאטעק לעפע, וועלכע האט געבטען דעם געמאכט א קאנסאטראפע אויף קעגן לופט-פליה פליגן אין סטאקען איז פון די וואונדער געשטארבן.

א מיטינג איז פאריז פון די אראנזשיאציעס צו העלפען געגען דעם אנטיסעמיטיזם (פ.ס. טעל.) די ארגאניזאציעס צו קעמפען געגען אנטיסעמיטיזם גרייטען צו אים זאל, וואגראדס, א מיר טינג געגען די לעצטע סטודענטישע אקאדעמיע גען אין פוילען.

עס וועלען רעדען דער דעם. פערזענליך דער פאריזער הויפט-רוב, א קשיאנדה, א פאסטאר און א רייז פאליטיקער.

10 ארב. דער'הרג'עט - 25 פערוואונדעט שרעהליכע האטאסטראפע אין אדיטשע קונסט-זידע-פאבריק

בערלין, 7. (פ.ס. טעל.) אין פרעמניק, קרייז כעמנין איז אין דער פאבריק פון קונסט-זידע געשעהען א קאטאסטראפע. בעת וועלכער עס זענען דער'הרג'עט געווארען 10 ארבייטער און אנטער 25 זענען שווער פערוואונדעט.

עס איז פארגעקומען אן אויפרייס, סהמת דער אונטערגעבניקייט פון אן ארבייטער, דער גאנצער בנין איז דעמאלירט.

וואס האט פויר-עז צו טון מיט'ן חוב וואס דאס לאנד איז שולדיג אמעריקא

סאלידאציע-אפמאכען מיט אמעריקע. האבען בעקער מען א סך בעסערע בעדינגונגען. בעת מען האט אונטערגעשריבען דעם אפמאך, האט מען זיך גע-רעכענט דערמיט, אז אין די יאהרען 1929-1930 וועלען זיך די פערזענלעכע אין אמעריקא פער-בעסערען. דערמיט ערקלעהרט זיך, וואס פוילען האט בעקומען א הונדע-פערצנט פון 5 יאהר-1929. אין די אינפארמירטע קרייזען פערזענלעכע מען, צו ביי די אינפארמירטע בעדינגונגען איז מעגליך צו פוילען דעם חוב נאך אין דעם 1932, אויב פוילען וועט בעקומען די מעגליכקייט צו פערזענלעכען איהר עקספארט און אויף אזא אופן בעקומען די נויטיגע צאהל וואקסע.

מ'דארף געדענקען, אז דער מלחמה-חוב פון פוילען שטאמט פון א קאנסומירטען קאפיטאל און בעדייט די הויקות, וואס פוילען האט געליטען, און אין פוילען פערמענען זענען קיין שום אינוועסט-טיציעס פון דעם דאזיגען חוב גיטש פער-בליבען.

וועגען אפלייגען דעם חוב די צווייטע פוילישע נאטע צו דער אמעריקאנער רעגירונג

ווארשא, 7. (טעלעפאניש.) די צווייטע פוילישע נאטע צו דער אמעריקאנער רעגירונג וועטן אפלייגען די נאטע פון מלחמה-חוב, וועלכע איז צאגלעך דעם 1. ד.ה. אין היינט איבערגעשיקט געווארען דעם אמעריקאנער פילאנאמיש, וועלכער וועט זי איבערגע-ווארשא, 7. (טעלעפאניש.)

"שיר" וואר פילהארמאניע נארוטאוויטש 20

לאדזשער ייד. "שיר" || היינט, דאנערשטאג, ד. 8. דעם. 8.45 א זיגער אונט קומט פאר א מוזיק-פאריי || "שיר" || 8.45

קאנצערט "שיר-כאר"

אונטער דער לוי. פ. מייזליש. פארשטאן: ס. קראפיווויטש (פארזאן).

אין פראגראם: I טייל: הענדעל - 2 פרעמערע פון אראטאריא, יהודי-המכבי, 6. מענדעלסאן - דער שוים-טאנץ פון וואלפוגט-נאכט, 6. מענדעלסאן - תהילים קאפ. II טייל: יידישע פאלקס-לידער: קרעמער, אונטער די גרינגע בוימער, פריד פון פערד, וואסערלעך, בולבעס, א ליבע שפילען, ווי ווער זינגט ביים קלאוויר: פ. 7. 5. 5. 5. 5. 5.

זענען צום פארשטאן 50 נישט בוי 3 זאמען צו בעקומען און דער קאנצערט פון דער מילהארמאניע. 4876

יודיש טעאטער סבארא

שטודיעס 15, טעל. 232-88

די בעליבטע הויז פאר די רעגנא צוקער העומאן פעניגשייז מיט'ן גאנצן אינסעציעבסטען אנסאמבל.

היינט, דאנערשטאג, 9 אונט נרעכטע אטראקציע פאר'ן לאדזשער טעאטער - עולם צום 1. מאל אין סבארא-טעאטער! 2. גרויסע פאפול. פארשט. פויזען פון 60 ג. ביז 2 ו. די שטעטע יודישע אפערעטע

די רומענישע חתונה

וואל, דבורה - רעגנא צוקער; מאסקע - הערמאן פעניגשייז. נייע הערליכע אויסשטעלונג! גרויסער כאר און ארעסקעטער!

מארגן, פרייטאג, 9 אונט פוילענדישע פערזענלעכע שטעטער. 3 אקט און 2 בילדער צוליב א פרוי פריים מארגן. בילדען אין טעאטער-קאסע

זאגט צו דער נייער אמעריקאנער פרעזידענט רוזוועלט

געעפענט די ווארשעווער הויכשולען
די לימודים זענען פארגעקומען נארמאל, אז שטערונגען

אויסווייז פראגראם : קלאנג-ציוואפע
פון FOX ווי אויך דאזיגן קאמפאזיטן

אנהויב אין געז. טעג 4.30 נאכמיטאג,
שבת און זונטאג 12.30 ביטאג.
פערזענלעכעס פרויען פון די פלעצער.
דער זאג איז שטארק פעהליט.

ווי וואסלען אפילו געזאגטן אויף דעם קולטור
לען גינא פון די איסט-זלישע בושמעלען, וואס
איר מין פאר זיי איינגענומען האט זיי אויך
דערמאנען מיך שפאסירט ווערטער: „לייגט נישט
קיין אויגען דעם יודע האט דען נישט דען יוד קיין
הענד, גלידער, וואים און לידענשאפטען?“

אנשטאט דעם ווייסט „יוד“ שטעלט אונז דעם
באנעמן פון יעדער ראסע, וואס איין געפעלט —
ווייס, שווארץ, געל אדער רויט, — און איהר יודע
האבען א פולשטענדיגע אפפרעק אויף די טע 1.1
פון באגרייבאלעם, וואס פראצעדירט צו זיין רא-
סע-טעגנד.

פאלאמירען מיט אינטעלעקטועלע קריפעס
פון דעם טיפ היטלער-געפעלט וואס געוויסען נישט
וואפען קיין שום זין פאר ווארט; דא האט זי
שטעלען מיט זיין פאר דעם טיפ פון „וואס סתול-
טאס“ (בארישע מעש) און זיין רייכטע ווארט.
אבער ווייז פולשטישע ציפאגל אין דייטשלאנד
— דעם לאנד פון געצע, העצעל, זיכע, וואנער,
מיכע, נישטע, לונער, זידער, קאן, שלעז, און
ווינצעלאן, — בעווייזט זי נישט-טיף עס שלאגען
זי ווארעלען פון דער ציוויליזאציע, זי גיך עס
פערזענלעך דאס בלאט פון אדער-טעגער, יודע
און ווערט אויסגעשטעלט און די אונטער-באוואוסט

קאנסטאנט ינגפאלד (ימ"ל) אין דער
רסינאגוע אין סמינא איז פארגעקומען א
סערוואלונג, אויף וועלכער עס איז בעשלא-
עווארען אלימאגעבען שאניאליש (לארינא)
ווערשראך אין אנגעהמען אויף דעם ארט
רקיע שפרצן. די ביוועגונג אפצוזאָגען זיך
די טאנאווערשע און אונזערע מיטל-די-
סטע

געשטארבען דער טערקישער פריינד פון ד"ר טעאדאר הערצל

ת. א. ב. י. (יט"א) די יודיש-אמעריקאנער
צאן אין תל-אביב האט ארויסגעגעבן אַנאליס-
טער דעם נייעם אַמעריקאנער געזונט-
אין א"י מר. זעעקסאנדער ק. סלאן, וועל-
אס איבערגענומען דאזיגען זאט אײַן
און מ׳האט דערגען געזעה-אָנשול
קאָ. העלדער איז נאָמינירט געוואָרען
אַטטישער פֿאַרשטעלער פון דער אַמעריקא-
געזונט אין אײַזק. צו דער אײַזקאָמט,
זעלדער עס איז פֿאַרנעקומען אַ בענקט,
אײַז געקומען פֿיל אַמעריקאנער יודען פון

י"ז פראנץ, ן שפאק

**נאוועמבער —
דער יום=טוב**

פון דער ענדעקישער „קולטור“
ס'איז דאן מסתמא אלעזען גוט בעוואוסט,
אז די פוילישע ענדעקעס קענען ממש נישט לע-
בען און קולטור: אין יעדען אין שרייבען און
אין אלערליי עפענטליכע אינסטרעאנגען איז ביי
זיי פאמעט יעדע דייטער ווארט: „קולטור“. אין
דער פראקטיק פון אלעגאלישע לעבען געפינט די
דאזיגע קולטור איהר אלטערדום דע יעדן אין
אנטי-יידישע פארגאמען.

שטעלט איך פאר. היינטגיגע טאג פולע
אומנאנצען און ווערן, אפילו און די בארענע
בלומשטע פאלצקען פון משה'ס אמנה; דאס
וואלט קען זיין, פאר פאלצקען נישטעווען קיין
צו גרויסע גילק און פאר יודען אפער נישט קיין
צו גרויסע אמאליק... אפער, וואס וואלטען דע-
מאלט געטון די ענדערקעס? ווער גאנצע "ליטער-
טור", וואס שטעלט מיט זיך פאר די פארשטאנע-
אמבערגעניצטע וועטע פרייטש - יונקערשע "ליטע-
ראטור", וואלט משאמאל אמבערגעניצט ווערען.
ווערען טאמערסטאנצן "יהודים", וואס אונזערע
נאך נאך די פרייטשע, רומענישע און אונגארי-
שע אנטשטעמקעניש און טוען זיי אלץ נאך, ווי די
פאלעס, וואלטען געפליבען און א שטאך אר-
בייט, אויף וועמען וואלטען זיי אויסגעגאסען ווער
פאלקס-כעס? פון וועמען וואלטען זיי דאן גע-
בען געצויגען ווער נויכט? גענען וועמען וואלט-
טען דאן די דאזיקע, קליינע מענטשן פאר גרויסע
ענינים? אגעווענערט ווערען קולטורעלע און
פראגראסטישע מעטאדען? גענען דעם מארשאל
היווען פילסאפיק? פאר איהם ציטערען זיי דאך א
נאטורלע ווען זיי גייען אין דער "אפאליטיק" מיט
ווערען "חברים פון לינקס"!!

איבער פערמינסטערן זי אזוי גרינג אלס
הונקעלע מזחזח. וועלכע פוילען בעזיצט
נאך לייזער אין אזע ריווער צאל. ווייטער שריי-
בן און רייזען די ענדקעס און א שיעור און
אנפיר. דער עיקר אבער, ברענגט דאס אלץ אריין
גענוג געלט, וואס קומען צוגיין... מען קען זאגען
און קיין שום גומא, אז אויב עס איז דייטשיגען
טאג אין פוילען דא א ברענזשע, וואס פראספע-
ריט, איז דאס דער ענטיסעמיטיסם... איך וואלט
רעטן דעם ה' מיטאין מיינסטער די ראזנעל ברעני
שע צו בעשטימטערן: דא וואלט ער אקצעד
רײַזע רוחים! גייט נאך די ענדקעס. נאך
אויף פון זייערע גייעסטע גייסטעס קרובים פון דעם
אויסווארן פון דער שטאטישער בעפעלקערונג,
וואס גייט מיט די ענדקעס האנד-ביי-האנד אין
אלע זייערע פאגראם אונטערנעמענגען...

וואס משה'ס די ענדעקס אהן עין-הרע
אין פוילען? די לעצטע יאהרען האבען זיי פאר-
פיקסירט ווערן קולטורעלען יום-טוב פון שלאגען
יידען אויף דעם חורש גאנצעמבער, דאמאלסט
ברענגען זיי זייערע פרייזשע יונגעלייט, וואס
זענען אויסגעהאדעוועט און ערציגען געווארען
אין דער אטמאספער פון דער ענדעקישער "קולטור"
און רייצען זיי טון דורך פערשידענע בלבויליג-
אויף יידען. די העלדישע יונגעלייט ווארפען זיך
אין דער פראפאגאנדע פון מינה ענטגעגען אייגעם
אויף זייערע יידישע חברים-סטודענטען און אפ-
וואלטענדיג א גלענצענדיקן נצחון איבער זיין
רייסען זיי זיך אויס, אויב די פאליציי דערלאזט,
אויס'ן גאס, וואו מען פערמיינט זיך מיט די
חברים פון רובסט, מיט די פערברעכערישע
עלעמענטען, וואס העלפען ברעכען שווערן אין
יידישע געזעלשאפט און קאריפערן זיי. מען שלאגט
דעריי זידען: מאנטבילען, פויען און קינדער
מכות-רצח, מען מאכט אינאיינעם מיט דעם שטא-
מישען אויסווארף נישט נאך דעם פארגאס, אבער
משמעות אויך דעם קרוש, וואס דארף ארויסרופען
דעם פאלקס-פעס" אין דעם גאנצען לאנד... פריי-
ליך, לעבעדיג! ... ענדעקיש יום-טוב'דיג! ...

אזוי גייט עס כסדר: נאָוועמבער איז גע-
וואָרען דער הייליגער יום טוב פון שלאָגען יידען!
און שלאָגען יידען איז געוואָרען דער ערשטער
געגענשאַטונד פון וועלכען די ענדעקישע סטודענט-
טען, דער עיקר פון ערשטען קורס, האָלבען אַן
זייער האַכערן סטודיום! ...

די רעגירונג האט זיך משמעות די לעצטע
פאר יאהר געקעמט, אז דער יידישער פאגראם,
וועלכען די דעמאָקראַטן ווירטפּ און קווי-ראַהי'דיגע
ענדעקעס גרענזשירען יאהר-אין-יאהר-אויס אין
גאנצעמער, איז אַ קראַפֿטיגער פּרעזינג: הויך
די ענדעקעס און דעם שטאַטישען אויסוואַרק און
דאָ נאָך עמיצער, וואָס וויל אפשר דעם פאגראם
זיסט פאר זיך אליין, וואָס וויל איהם אָפּער אויס-
נאָצן, אַלס אַ גוטער מיטעל, כדי חרוב צו מאַ-
כען דעם אַלטען קאָפיטאַליזם. סדר.
אזוי איז עס געווען אין רוסלאַנד, וואו די
סאָציאַלע דעמאָקראַטן האָבן זיך אָנגעהויבען מיט
די יידישע פאגראמען פון די אַכציגער און נייג.

דער איינציגער פאליטישער לאגער אין פוילען

פאר דעם לאגער האלט זיך די סאנאציע דערפאר, ווייל זי האט אנ'אידע

שפוט, ווידערהאלט אוין היינט די פערזענע יצע
דאָוונגן, וואָס האָבען געהאַט אַ וועלט דעמאָלט,
ווען זיי האָבען געהאַלטן אין קאָפּ גענוען אַקט-
פּאַנט, אָבער נישט איינצ, ווען זיי וואָסן צום
פּאַטראָן אויף געצוויקעס.
מיר וועגן מלואַ אליין, די אַפּאָזיציע האָט
בלויז דעם פּראָפּ מן אַנצומירדענהייט, וואָס
קומט זיך אויס אַלעמאַל אין אַנאָדער מאַסע...
מיר וועגן אַליין, די אַפּאָזיציע האָט נישט ענט-
געקענט שטעלן אַנווער איידעלאָגיי קיין שום
אָנער איידעלאָגיי, וואָס זאָל אַרויסוואַקסן מן
לעבען.

אין עס איז לעכערליך פאַרזאָרעטן דעם
נאָכמאַל-לאַגער, וואָס ער בעשטעמט פון פערשידע-
נע געזעלשאַפטיכע עלעמענטן. פערשטעהט זיך,
נישט דער אונגאַהענגיקייט-לאַגער, נישט דער
נאָכמאַל-לאַגער קאָנען נישט זיין קיין פאַרטיי.
ווייל די לייטנדרע אידעען, וועלכע האָבען גע-
מאָט דאָמינירען איבער דער נעכטיגער ווירקליכ-
קייט אין דער פערקעכטונג און איבער דער
היינטיגער ווירקליכקייט פון איפאָזיטן מוזן פאַר-
נעמען דאָס גאַנצע פאָלק אין נישט קיין טייל.
ווייטער מיהרט אים די צייטונג, אַז יעדער
איינציקער קאָנ צוטרעטען צו דער סאָציאַל-אָ-
רבייטער און פאַבריקאַנט, אַ פאָרער אין ערד-
בעזיער א.א.וו. אונטער די סלידען פון דער סאָ-
נאַציע קאָנען אלע אַהן אויסנאָם געפינען די
פערפֿינדונג פאַר ווערער פאָליטישע אַפּיראַציעס.

פון לינקס, זענען צענטערן, וואס קייטסאטאירען
די אונזערדיגענהייט, אבער גישט די אינפֿעלאגאנצ,
וואסער אינפֿעלאגאנצ רעפֿערענצטירט דער צענטראל-
לעווע: מדינהייט אבער ווי אזוי קאן די אינדי פון
מדינהייט זיין דער הויפטלאזונג פון א פאליטישער
פארטיי, וועלכער אנערקענט אין דער ווירקליכקייט
דעם קלאסען-קאמף און דעם היסטארישען פאטא-
ליזם פון הערשאפט אדער פון פראלעטאריאט אדער
איבערן פראלעטאריאט? וואס איז די אינדי פון
דעם נאראלדאנע לעגאל? דאס פאליטישע פאלק מוז
זיין באלעבאם, לערן ביי זיך? אבער דעם פאלק
פארמיצער פון מיליצן האבען גישט געקערענעם
זיין פרעמדע אנגעזען, דער איינציגער קאנדידאט,

וועלכען מען האט געקאנט חושד ווין אין אינקעל-
דער אפהענגיקייט, קארפאטני, איז גישט קוקענ-
יג אויף אלע אנשטרענגונגען פון דערוועלדער עג-
רעציע, גישט געקומען אז דער מאכט, דעם וויד-
שען פרעזידענט סטאניסלאוו וואיצעכאווסקי האט די
ענדעציע געמאכט פאר איהר, אייגענעם פאנצער
דער לעזונג „דאס פאלק אלס געזעצבעס. ביי
יך“ האט געהאט א רעזאלט איהנאדעט אין דער
צייט פון דער קעכטשאפט. דאן האט די פערזענ-
סמירל פון דעם לעזונג גישט אנערקענט, וויד האל-
טען זיך אן דעם לעזונג האט בערדיט די איע-
אלאגאנע פון אונזאפהענגיקייט. פונקט ווי יענער
אינגוסט אין ציריך, וועלכער קומט שטענדיג אז

דער הויפט-ארגאן פון דער סאנאציע די
גאנצעמא פאליטיקא איז נאכטאן ארויסגעשטאנען
מיט דער א באראקטערישען ארטיקלע. די ציי-
ונג פארמיט נאכדער, אז די סאנאציע אין די
יינציגע פאליטישע גרופירונג אין פוילען, וועלכע
האט אן אידע, אנטקעגן די איבעריגע פארטייען,
וועלכע האבען אדער אינגאנצען קיין אידע נישט,
דער זיי זענען געקומען מיט אידעיען. אלע,
וועלכע האט לעבען אין די געשיכטע האבען שוין
געקענטשטעלט אן א צייט, אז דאס ארטיקלע, ווי
אין אנדערע ארויסטרעטונגען, איז די סאנאציע
טאק אין דער בענאציע, אין דער קריטיק, בע-
ייטעגד מעהר ווי אין דער פאזיטיווער ענטוויק-
לונג פון פראגראם. די צייטונג שרייבט :

„דער גאנצער פאגער איז דער איינציגער
אויסשטעלער פאגער אין פאליצן. דאס בעדייט, אז
ט דער איינציגער פאגער בעזיצט א הויפט-פאלי-
צישט אידע, וואס איהר זענען אונטערגעווארפן
לע פאנדרעט. דאס בעדייט ווייטער, אז די דא-
נע אידע איז ענג פארבונדען מיט די ווירקליכע
פאנדינגען פון פאליצשען לעבען און שאפט דע-
יבער אנווייזונגען פאר דער טאג-ענליכער אר-
יט. די אידע איז די שטארקייט פון דער פאלי-
צער טלעה.

אויסאר דעם נאכמאלי-לאגער זענען גישיט
 יין אנדערע צענטערען פון פאליטישער קריסטא.
 יואנציע. די פארטייען, סיי די פון רעכטס, סיי די

דער הארעם פערשוינדט

די ווירכונג פון וועגט=קרייזס אויף די זיטען איז מזרח

פריער, מינה איז שוין א סומע פון שלעכטען טאג
אין אלעקסאנדריע קאן מען אויך עפנטער,
ווי ערגעץ אנדערש וואו בענענענען פריער מיט
שווארצע וואואלען איבער די פנים. דאס זענען
אדער די איינוואוינערס פון די הארעמע, אדער
יונגע ענישפערס, וועלכע די עלטערן ווילען
גוט חתונה מאכען. אין דער זעלבער אלעקסאנדריע
אָבער אויף דער פליזשע קאן מען בענענענען
הוגדערטער אנדערע יונגע פרייע, וועלכע באַדען
זיך פריי אין באַד-קאסטיומען, ספּאָרטסמאָנעס.
דאס זענען די שטעטער פון די גאָר פאַרשטוי-
טענע ענישפערס הייזער, וועלכע האָבען שוין אינ-
געזעצן איבערגעריסען מיט די אלטע מיסולמאנישע
טראַדיציעס.

די רעסארטן פון קעמפל פאסט האבען גע-
טונען אַנאַקאָלינג אין אַלע לענדער, וואו עס הערשט
דער קראַנק. און כאָטש די בעציהונגען צווישען די
אַלטערענישע און מאָדערנע זענען נאָך גאנץ סאָ-
לעראַנטע, פֿיהלט זיך שוין אַ געוויסע בעציהונגען
אין אויבערן טאָפּ מער די מאָדערנע צו די אַלטע,
וואָס מערמאָלען נאָך האַרעמס. די מאָדערנע רופֿען
אן זינע מיט אַ געוויסער סעראַטאָנג, פֿאַשאַ." 11

דער טויט פֿון איינעם אַזאָ, פֿאַשאַן האָט אַרױסגערופֿען אַ גאַנצען סומעל אין עניפּפּען. דער דאָזיגער רייכער עניפּפּער האָט זיך צוזאַמענגע- שטעלט אַ „קאַלעקציע“ פֿון 45 פֿרויען און 88 קינדער. עס האָט זיך אַרױסגעוויזען, אַז צווישען די פֿרויען פֿון דעם פֿערסטאַרבענעם פֿאַטער האָבן זיך געפֿונען 12 יעדריגע מיידלעך. ווען די זאך איז אַויפֿגעקלערט געוואָרען, האָט זיך דערמיט פֿעראינטערעסירט פֿראַנקלאַמער און עס איז פֿער- טרענט געוואָרען. זינס גרויסע באַרן פֿון די אי- גערגענצליכע „פֿאַשאַן“, אַז מען זאָל דירעקט- טאָרליקען אַלע האַרעמס, כדי פֿעסטצושטעלען, צי איז נישט פֿאַרהאַן און די אַנדערע „קאַלעקציעס“ עהנליכע „צוקומעליאַרען“.

[illegible]

די גאנצע פאָרגעשטעלונג ערשטעט זיך
וועלכע אַפּטאָמאָלישע מיינונג איז דערפֿאַר, אז מען זאָגט
א סוף מאַכען צו די אַלטע טראַדיציעס און ספע-
ציעל מיט די האַרעמס. די ענגלישע מאַכט מיט
זיך דערוואַל אין די אינערליכע בעציהונגען פֿון די
גאָפּטאָנער גישט אַרײַן.

האלמאנען די אלטע טראדיציעס אין מצרים. דאָס
עקזיסטירען נאָך האַרעמס. אָבער דאָס זענען נישט
די האַרעמס, וועלכע מען בעווייזט די טאָריסטען.
די טאָריסטען בעזוכען די האַרעמס, וועלכע זענען
נישט עפעס אנדערש ווי נאָכט-קאַפּעלען און די
עוונוכען ביי די האַרעמס זענען איבערגעטענע
אָפּטאָמיסטען פון די רייזע-ביוראָס. עפעס אנדערש
זענען די האַרעמס אין אַלעקסאַנדריע. דאָס זענען
אמת'ע נישט געפערשטע האַרעמס, וואוּהין מערערע
אַרשעטעס זיך, דרינגען נישט אַריין.

די גדויסע אַלעקסאַנדרישע סוחרים, וועלכע
זענען שוין אויסערליך אינגאנצן איראָפּאָיאַזיס,
פּעקלידעס לויט דער איראָפּאָיאַזער מאָדע, סײַ-
רען זייערע געשעפטן אויפֿן איראָפּאָיאַזער אופן,
מאַהרען אין פרעכטיגע אַמעריקאַנער אײַטאָמאָביל-
פֿארן, מיהרען אין דער היים אַ גאָנץ אנדער לע-
זען. פֿון דער איראָפּאָיאַזער ציוויליזאַציע רוחצן
זיך וך אָפּ אין דער היים אײַנער אַלערס, אַלערס
לויט די גאָטע מאַכעמערדנישע וועגן און דער
פֿאַרעם, און זייער קירווין איז איינמאָל נישט אָנגע-
נומען. עס טאָט נישט אַ האַצען וועניגער ווי 6

ויעט פראפעסארען און אמער גאָר רעקטארען, מער
אסעמלען נישט, אָז דער ערשטער חוב פון אַ הויכ-
היל איז צו דערציהען די סטודענטען און ענטוויק-
לען ביי זיי דעם געפיהל פון רעכט און ישר! אַ
פּעקאר פון אַ הויכשול, וואָס קען טאָלערירען ענ-
קעישע פּאָרגרעמען אין די ווענד פון אינווערזיטעט
און נישט אַרױסטרעסען צוגען זיי מיט דער גאנ-
צער שאַרפּקייט פֿון געזעץ, בעווייזט דערמיט גאָר, אַז
נישט אַלע הויכשולען זענען ראַזי צו געניסן פֿון דער
ער אינווערזיטעט-אויסצאָמלע, וועלכע זיי פֿער-
טעלען, אַלס צאָלאַמפּהענגיגע מאַכט, מאַר ווײַ
זעהן די געזעצען פון דער פּוילישער מלוכה און
פֿאַרזי דער גרונט-געזעץ, די קאָנסטיטוציע, זענען
נישט מחזײַב..

[illegible]

הוא עקצצטען מוז גלייך אין דער היסטאריע פון
נעמיהס ווערען פאליצירט, וואס וואָל אָנלערנען די
סטודענטען, אז פוילען איז אַרעכטעמעיגע מלוכה!
מיט איין וואָרט - עס איז גלייכג מיט אַ
עקסטער האָנט דירכצופוהרען אין לעבען דעם
ערעכטעמעיגע סדר הן אין דער היסטאריע און הן
אויף דער געזאָגט...!
דאָן וועט בעזיימיגט ווערען די סכנה פאר
דער מלוכה און די חרפה פאר פוילען בכלל, און
פאר די פוילישע סטודענטען בפרט.
ד"ר י. וויגאדאָרסקי.

די לעצטע 15 יאָהר האָבען אַרייַנגעבראַכט
גוואַלדיגע פּונדערונג אויך אין לעבענס-אַרט פֿון
י מוזע-פּעלקער. די טראַדיציעס און מנהגים פֿון
י מאַכענדיג אַנטע פּעלקער האָבען זיך שוין זעל-
ען ווען פּערהאַלטענע דער ראַמאָנטים פֿון די
זוכה-אַרעמס און ווי אַנטעצאָנעס.

דער וועלט-קרויס האט נישט געלעזט אין זייט אויך די מוזע-לענדער און ביי די מעל-ער, וואו עס איז זאגער ערלויבט דורכ'ן געזעץ וואס האבען עטליכע מדינות, ערלויבט נישט דערויף ער קרויס און עס ווערט, צי מען וויל, צי מען וויל עס נישט, איינגעפיהרט דאס "אין-ווייב". יעסעס און וואונדערליך: אין דער צייט, ווען די פרייע און אלעמען, אויף פראדוקטען פון ערש-ען געבורדן זענען געשטעלען, זענען פרייע און אייבער, אזוי בעקלענען זיך די טאכטער-זענער ווען בעקלען, געשטייען, און נעמען, פון זייט יעלטערען האבען געמערקט, אז אויך די מדינות אונזערע פערדיגען מיט ארבייט, האבען זיי אריי-געשליסט די פרייע און זייערע טאכטער. מעהר ווי אומעטום האבען זיך נאך פער-

וּבְגֵר יֵאָהֲרֶנּוּ, וְהָאֵל דִּיכּוּר, בְּעֵינֵי זְשִׁירָאָן אִין בֵּיס-
 עֻבְוִיין מְגֻלֵּל בְּעוֹרָאָן אִין לַעֲנִינֵס: גִּרְאָפִי
 וְגִרְאָפִי עֲנִינֵי... אִין גֵּיס דָּאָס בּוֹ אִיבְסֵר
 דִּי יֵישֵׁט מְלֹךְ, וְהָאֵל דִּיכּוּר וְהִלְדֵּר הִיטְלֵרִים
 עֲפֻס קֵאטְמָנֵס מִן מִילֵר סָאָר דִּי קֵאמְגִיסְטֵן.

צמער האבען זיך די בארישע ענדעקס אין
ליפן בענומען, מחמת זייער קליינעם שכל, גידפ-
טער קלטור און גרויסע פאנטאזיעס, פאר דער
ליבליכער ארבייט... זיי גרייטען צו דעם באדען
אין פוילען - פאר אנדערע! די רעגירונגען פון
דעצע 8 יאהר ביי אלע זייערע פעלערען זע-
נען דאך, דאס מוז מען מודה זיין, קליינער פאר די
ענדעקס. ליידער האבען זיי פשוטשאנען די קאנע-
ביסעל צו שפעט: פון אריינען יאהר אָן האָט
די רעגירונג ערנסט בענומען איינציגהערען אין
ליפן, אין דער פוילישער ווירקליכקייט די רעכט-
עס יידישע פאן, אונטערצודריקען די ענדע-
שע סטאנצן פארמאנען, און גאס ביי די פארגרייט-
ען געווארען זיכערער, אבער אזוי איז נאך ווייט
פון גאנצער זיכערקייט, בעווייזט דער לעצטער פא-
ס אין לעמבערג...

זייער שטעלען נישט די אוניווערסיטעטן אלץ
 זיך דער געהעריגער הויף. אונטערן צי געבן די
 סטודענטן אנאנטאליכע דעקעטע אין דעם צוין
 עכטעמאניטיס, בשעת די סטודענטישע ווילדע
 קאפעסן, געפירן זיך אין די אוניווערסיטעטן
 יינציע, אפאל ווער הויכעשטעלעט פערזאנען.
 אס האלטען מ'אט אונטער דעם נישט-דער-
 אפן יידען אין די אידיטאריעס אונטער דעם
 שט-דערלאזערען הירין. אז מען מוז די נישט-
 דישע סטודענטען פריהער בערהאלטען... זיי גע-

יִרְדֵּי שֶׁ בִּילָא גַע
פֿון „גײַעס פֿאַדקס בֿלאַט“

י"ע=פראצעדור

יכע עקזעקוזצ

צוים אפצאהל פאר יעדע אַנקלאַנע גייט נאָך
 אַ חוץ דעם צו אַ צושלאַג אין דער הויך פון 10

די דאזיגע לעצטע ענטשיידונג שליסט אבער
נישט אויס די מעגליכקייט זיך צו ווענדען וועגען
ענדלעך ענין מיט א געהעריג-קאנטיוויטעט אנקלא-
גע אין העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל.
דער העכסטער אדמיניסטראטיווען טריבונאל איז
אויסגעציעד ערקלערט איבערמאן, וואס איז קען זיך
ענטשיידען וועגען דער לעגאליטעט פון פעדעראלע-
געזעצן וועלכע זייערע זייערע אייגענע
געזעצן דורך די אדמיניסטראטיווע אדער וועלכע

פון 1-טען יאנואר 1933 הויפט שוין אן
פערמליכטען די נייע פערזאנלעכקייט פון מלוכה

אויב א צד ואיו אויס'ן סמך פון אב'ארימייט
איינציגש בעפרייט געווארען פון די בעטרעפענדע
אעריכטס-אפצאהלונגען, שפרייט זיך די דאזיגע אב-
ערקענטע הנחה אויך אויס אויף די קאסטען פון
ער עקעקוציע-פראצעדור.

אין בערגנדעסע פאלצן קאָן ווער מאַהנער
פערלאנגען, און דער לייטער פון שטעטישען גע-
זעכט זאל איהם צושטילען אַנאַנדערען קאָ-
מארניק, ווי ס'קומט אויס לאַזן דער געזעצבענער
אָרעאָאָנערהייט.

אויפן פערלעבן פון קאמאניק וועט די פער
אינטערעסירטע צווייטן אין דער עקסעקוציע (דער
אנהער) און דער פערלעבן איהם מחויב צו ער
הילפן און פערשטענדען מערמין מידליך אדער

ס'האט זיך שוין אנגעהויבען דער פערקויף
פון פאטענטיען אויפ'ן יאהר 1933.

קופיען א האלב יעהריגען פאטענט און דעסגלייכען
אויף בעשטראפט ווערען מיט די געהעריגע שטראף
אפצאהלונגען, וועלכע זענען פארגעזעהן פאר פיה-
רען אפאנטערנעמונג און א פאטענט.

אויב ס'בעוויינט זיך יא שוין א קובא אויף א
זייער פאטענט, איז עס אזא זייער, וואס דאס
ערשט איצט ביים עפענען א נייע אונטערזעמונג-
אזא זייערע דאכט זיך, אז אויפ'ן סמך פון אזא

לעצמנוט אין די שטייער-מאכט ענערגיש צו-
געטרעטען אויפצומאנען פערלעגעניסעס מיליטער -

אין משה פון צוויי חדשים און זייער אייביטסלדיק
דערגרייכט גישט די נאָרמע פון הכנסה-שטייער.

א צורייטעז
(פאמיליע)

(א) גרויסער סקאנדאל איז א לאדזער פאמיליע

מִצְוָה לִשְׁמֹרֶתָּהּ, אִיזוֹ הָיְתָה גְּזֻלָּתְכֶם יְיָגֵעַ מְאֹד
גְּזֻלָּתְכֶם גְּזֻלָּתְכֶם אֲפֻסְתֶּם.
עַר הָאֵשׁ אִיזוֹ אֵל אִיבֵי גְּזֻלָּתְכֶם אִין זֵי דִי
שֶׁעַי בִּי אֲ הִיגְעוּ מוֹרָה הוֹרֵא אֲפֻסְתֶּם.
אֲרֻנִּים.

בגדן חתונה-האָבען וועלען זיי ביינע זיין אויף גע-
האַקטע צרות.
במדי אַרויסצוקריגען דעם נדן מיטן אויג-
שטייער האָט זי געשלאָסען ענדליך מסכים צו זיין
אויפן ניווענס שידוך, פערטייט זי, צו זי האָט

אויף א דאבאדור בעקעט מיט א פאצעט, א פשוטן
שמיטער ביי א פוהדמאן, און אין משה פון א גא-
קדוצה צום זיך אין דעם פערשוואן אויף קאכעליג
פארלייגטשטעט, אז זי האט בעשלאסען פאר יע-
דעם פרייט מיט איהם צו שטעלען א תופה.

האט געזאגט קארנילאוו
(סצענעס און פילדער פון דער רומישער רעוואלוציע)

פון האנדעלס-געריכט

צו העז א פערמיט געשטעלט ווערען אונטער אונזערע
וועט פערענטפערען דאס האנדעלס-געריכט

שווארצעס גענומען צו קענטש און פארקויפן
דעם, צו עפענען אונטער האנדעלסגעזעצן אויף די פון
דער פירמע פארנעמעט בעדינגונגען.
אלס סיגניק פון דער פירמע, סטעטס, צו
נאמיגירט געווארען אדון, וואס פארשטייט
אין שייכות מיט דעם אונטער האנדעלס-געריכט פון דער
פירמע, מיכאל קאן (וויזשניצקי 15), האט דאס
געריכט געגעבן 4 חדשים דינגען פערמיט אויף אונזער
מעלדען די פערענטפערען פון אויסלעגנדישע
קרעדיטארען.

פערענטפערען דערום, מבטל צו מאכען דעם און
פארשטייט.
דער ענין וועט אין די נאכגעטעטע טעג
בעטראכט ווערען דורכ'ן אפגעלעגנדישע געריכט.
...
אויף דער עצה ווערען גענומען וועגן פון האט
דעם-געריכט, האט דער געווארענער רעוויזענט
פון דער געפאלענער פירמע, ב. מארגוליס, און
ד. וואלשטאן פארגעלעגט די קרעדיטארען דעם
רעגולעציע-פארשלאג אויף 50 פראצענט.
דאס געריכט האט דעם געריכט פון גע-
פערענטפערען.

פירע, האט דאס האנדעלס-געריכט מיט
עטליכע טעג צוריק פערענטפערען אונטער האנדעלס-געריכט
דעם סאבריק מיטפערען פארמיט, וועלכע און דער
געוועזענער פון קינא, פערענטפערען.
איצט האט איינער פון די קרעדיטארען
פרידריך קלוקאס אריינגעטראגען א פראצעס
אנווייזונג, אז דער פערמיט און נישט א ווי-
דעש פערמיט און נישט קיין האנדעלס-אונטערנע-
מונג א סימן, אז נישט דער פערמיט נישט דער
קינא, איז נישט געווען רעגולירט אין דער
האנדעלס-אונטערנעמונג ביים געריכט, דער קרעדיטאר
האט דעם געריכט פארשטייט.

דעצעמבער

7.24 וואס פארגען
7.27 וואס פארגען

דאסערשטאט
מ
8
כסלו תרצ"ג

צוגאב פאבאר-קאמיטע

יאהרנאנג 1911 און ערשטער דארפן
ווי מערדען

(א) דעם 12טן ד.ח. 8 פריה האט און
אין לאקאל אויף אל. קושטשעוויטש 21 אומיירען די
צוגאב פאבאר-קאמיטע.
מערדען דארפן ווי די פאבאר-אונטערנע-
מונג 1911 און ערשטער דארפן וועלכע זענען נאך
ברו איצט נישט געשטאנען פאר קיין פאבאר-קא-
מיטע און האבען נישט ערלעדיגט זייער מיליטער-
אונטערנעמונג, די האט וואוינען אויף די שטחים
פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי-קאמיטעטען
און האבען דערמאלטען אויספארעדינגען פון דער
לאקאלער שטאט-אונטערנעמונג.

מיליטערישע נאכט-אייבונגען

אין לאדז

קאמורס פון געשיממייט בעת
א מאביליזאציע

(2) אין דער נאכט פון מאנטאג אויף די
שטאט זענען אין לאדז פארגעקומען מיליטערישע
אייבונגען, קיין לאדז זענען איינגעווארען גע-
ווארען אלע אפטיילונגען פון די פולקע וואס גע-
פינען דא אויפ'ן שטח פון ד.ח. 4, צוזאמען מיט
די לאדזער פולקע זענען פערמאלטען געווארען
אויפ'ן האלדער-פלאץ, פון וואנען זיי האבען אפמא-
כט צו דער קארליעווער פאק-סטאציע, וואו עס
זענען פארגעקומען אייבונגען פון שטעלען אייבונ-
גען ווי אין די וואנאגעס און דער צייט פון א מא-
ביליזאציע.
די אייבונגען זענען געווען א קאנקורס, די
וועלכע זענען פון דעם קאנקורס זענען נאך נישט
פערענטפערט געווארען.

רעוועירט די לוינען אין

לעאנארדס פאבריק

(א) אין לעאנארדס פאבריק האט מען געהאט
בעקנידיגט די ארבייטער אויף 2 וואכען, איצט זע-
נען די ארבייטער צוגעטרעטען ארבייטען ביי א
רעוועירטען לוינ פון 15 פראצענט.
(2) אין זערוש האט מען רעוועירט די
לוינען מיט 10 פראצענט אין די פאבריקען פון
נאכטווער פערנעקער אין, ווערדער שפינעריי.

קאנפליקט

(2) נעכטען זענען קאנפליקט געווארען די
לאדזער צייטונגען: פרייע פרעסע, לאדזער
פאלקסצייטונג, און נאכאנאנד פאר ברענגען
געוויסע שטעלען פון די רעדעס, פון די דעמא-
סען זענען אין איינשטאם.
פערשפאט א באנדעל טעראריסטן

(2) דאס לאדזער קרייז-געריכט האט געהאט
מיט א צייט צוריק פערשפאט די בעשלידענע
וואלף דעסאן, אויף 6 יאהר פרייהייט, הויפטמאן 4
יאהר, שילדער, וויילשטיין 3 יאהר, וויילשטיין 3
יאהר יעדע פאר טעראריזם די אויסגעבונדענע
זען אויף די לוינען לאדז, פערמאנענט, רעדאקטא-
שעפערדאש און אויסגעפירטע ביי זיי געלד.
נעכטען האט דאס אפגעלעגנדישע געריכט אין
הארשא פערקלענערט זייער שטראף, דעסאן 2-
יאהר ון צוגעברענגט די 15 חדשים פערענע-
צערט און די אנדערע פערמאנענטישע פערקלע-
נערט די שטראף ביי 18 חדשים פרייהייט.

א דרייטער איינפיר אין דער אגענטור

ביים ענגלישע קאנסול אין לאדז

דער נאכט-סטרוש האט געשטערט אין דער "ארפייט" און די איינפירעכער האבען צוגענומען 100 זל.

אין סוף, דורך וועלכען זיי האבען זיך אריינגע-
קריגען אין דער דערמאנטער בירא, דארט האבען
זיי גענומען, בעטראכטען די איינפירעכער קאנס-
ול, וועלכע זיי האבען געברענגט צו געמינען א
גרעסערע סומע געלט, וואס קומט אבער צוריק.

(2) דינסטאג ביינאכט האבען גנבים זיך
אריינגעקאפט אין קעלער אויף פיעטריקאווער 181
וואו עס געפינט זיך די בירא פון דער אגענטור
ביים ענגלישען קאנסולאט אין לאדז. אין קעלער
האבען די גנבים איינפירעכער אויסגעפירט א לאך

אין פיעטריקאווער 17 אין הויף געפינט
זיך א געשטענדישע אונטערנעמונג פון א. י. אס-
טראמאליסקי.
אסטראמאליסקי פיהרט זיין געשעפט שוין
זיט א לאנגע צייט יאהרען און האט געוואונען
דעם צוטריט פון די קליענטען, בכלל האט מען
איהם געהאלטען פאר א געווענליכען מענטש, די
עקספערטירט-אונטערנעמונג פון אסטראמאליסקי
איז געפיהרט געווארען אזוי ווי אלע עהנליכע
אונטערנעמונגען, דערינאן ס'האט און פאבריקא-
טען האבען אין דער עקספערטירט-אונטערנעמונג
ס'האט דאס ווערע קומען אין גאליציע, אדער
קעסען, אסטראמאליסקי האט די סחורה ארויס-
געשיקט אויף נאכאנאנד, כדי אבער די סחורים
און פאבריקאנטען זאלען נישט דארפן ווארטען
אויף געלט, האט אסטראמאליסקי זיך דערוויי-
לענגען שטענען אויף פ.ק. א לאנגע צייט אין
אלץ געזאגטען גוט און אנטשענדיג, די טשעקען

עקספערטירט האט פערבאפט עטליכע הונדערט טויזענד זל.

אין פערשוואונדען געווארען פון לאדז

זיי זענען, וואו אסטראמאליסקי געפינט זיך, ד
ענטשענען אין אבער געווען גרויס, ווען זיי האבען
געטראכטען דאס געשעפט איינגענומען געשלאסען.
ס'האט דאס האבען אלץ אונטערהאלטען אונטערנע-
מונגען נישט קרעדיטארען, אבער מ'האט נאך געקענט שרייען
צום חי וקים, ס'ווייזט זיך ארויס, אז אסטראמא-
ליסקי האט זיך צוגענומען אלע דאקומענטען, כדי
צו קענען ארויספארען קיין אויסלאנד, ער האט
דאס אלץ געמאכט אויף, אז קיינער זאל דערפון
נישט וויסען און ס'איז איהם געלונגען אונטע-
רנעמען קיין אויסלאנד, די צאחל געליטענע דער-
גרייכט ביי 300, די אלגעמיינע סומע וועלכע עס
טראמאליסקא האט פערבאפט שטעט פון אס אויף
עטליכע הונדערט טויזענד זל, די געליטענע
נעמען אן שוין, כדי צו דערגעהען וואו אסטרא-
מאליסקי געפינט זיך און צו קענען איהם צוריק-
ברענגען קיין לאדז, דערווייזט אין יעדע שפור פון
איהם פערשוואונדען.

זענען געפאלט געווארען אין אסטראמאליסקי
האט איינגעקאפט די נאכאנאנדעס.
זיט עטליכע טעג האבען די קונדען, וואס
האבען געהאט צו ערלעדיגען פערשידענע סחור-
ען, זענען מיט אסטראמאליסקי, בעמערקט, אז
דער איינפירער פון געשעפט איז נישטא, מ'האט
זיך ערקלעהרט, אז ער איז אונטערגעפארהען און
אין עטליכע טעג צוריק וועט ער קומען, דערוויי-
לענגען די סחורים און איינפירער זאלען אונטע-
רנעמען בעקומען צוריק אסטראמאליסקי'ס טשעקען
מיט דער צושריפט, נישט פערמאנענט קיין דעקאנ-
טאמאליסקי, צו אונטערהאלטען, צו זיך
נאכאנאנדעס זענען איינגענומען, האט זיך ארויס-
געשטעלט, אז זיי זענען איינגענומען, און אס-
טראמאליסקי האט דאס געלט צוגענומען.
נעכטען איינפירעכער זענען אונטער 60 קרע-
דיטארען געקומען אין געשעפט פון אסטראמא-
ליסקי, כדי ערעניש צו פארדערען, אז מען זאל

אין פיעטריקאווער 17 אין הויף געפינט
זיך א געשטענדישע אונטערנעמונג פון א. י. אס-
טראמאליסקי.
אסטראמאליסקי פיהרט זיין געשעפט שוין
זיט א לאנגע צייט יאהרען און האט געוואונען
דעם צוטריט פון די קליענטען, בכלל האט מען
איהם געהאלטען פאר א געווענליכען מענטש, די
עקספערטירט-אונטערנעמונג פון אסטראמאליסקי
איז געפיהרט געווארען אזוי ווי אלע עהנליכע
אונטערנעמונגען, דערינאן ס'האט און פאבריקא-
טען האבען אין דער עקספערטירט-אונטערנעמונג
ס'האט דאס ווערע קומען אין גאליציע, אדער
קעסען, אסטראמאליסקי האט די סחורה ארויס-
געשיקט אויף נאכאנאנד, כדי אבער די סחורים
און פאבריקאנטען זאלען נישט דארפן ווארטען
אויף געלט, האט אסטראמאליסקי זיך דערוויי-
לענגען שטענען אויף פ.ק. א לאנגע צייט אין
אלץ געזאגטען גוט און אנטשענדיג, די טשעקען

צוויי קאנדידאטען אויף דער תורה

אויסגעפיהרט צוויי ריב-אנפארען אין מיטען העלען טאג.

די באנדיטען ווערען געשטעלט פאר א שטאנדר-געריכט

דאס מעסער, די באנדיטען האבען זיך דערשקאקען
און זענען ענטלאפען.
לעוויין האט אויסגעווארען אונטערנעמונגען
זיך אויך געלאזען נאכאנאנד די באנדיטען.
אין זעלבן מאמענט איז אויף דער זעלבער
גאס פערשיידענע אפליציי-פאטראל, וועלכער
האט זיך גענומען פערשלאגען די באנדיטען און
אויסגעשטעלט אין דער לופטען, נאך די באנדיטען
האבען זיך נישט אפגעשטעלט און זענען אריינגע-
לאפען אויף פאטראל גאס.
באלד זענען פון אלע זייטען אונטערגעלאפען
פאליצייאנטען און עס איז געלונגען די באנדיטען
צו פעהלעכען, געשימטען אין קייטען זענען זיי
אפגעפיהרט געווארען אין אויספארשונג-סטאם, וואו
זיי האבען זיך מודה געווען אין די אפגעלעגנע ביי-
שטאנדישע און לעוויין.
די באנדיטען הייסען וויליאם לאו פאראס און
סטאניסלאו בריגאוויסקי.
די ווייטערדיקע אויספארשונג ווערט גע-
פיהרט אין א שטעלען טעמפא און עס דארף ד
צוויי באנדיטען טויט-שטראף.

נאך פון די רויבער איז שוין קיין שפור נישט
געווען.
ארום האלט 1 א זיגער זענען אין געוועזענע
פון יוסף לעוויין, מאגיסטראט 12 אויף אריינגע-
קומען 2 פערזאנען זאנענדיג, אז זיי ווילען עפעס
קליבען, לעוויין האט גראד געהאלטען אין האנד א
מעסער מיט וועלכען ער האט געשניטען קען, איי-
נער פון די 2 "קנאים" האט געוואלט לעוויינען
דערלאנגען א קלאפ, לעוויין האט דאס אבער ביי-
צייטענס בעמערקט און אויסגעשטערקט צו זי

(2) נעכטען צוריק 11 א זיגער פריה זענען
אין פראוילאמאטאס טאבאק-געשעפט, פאטראל 80
אריינגעקומען 2 פערזאנען און געזענען פער-
קליבען פערקלענע טאבאק, ווען די פראוילא-
מאטאס האט זיך געוואלט דערלאנגען דעם טאבאק-גע-
שעפט זיך בעקומען א העכענדיגן קלאפ אין קאפ און
איז געפאלען אויף דער ערד, די רויבער האבען
דאן ארויסגעקאפט פון שטאנדר 30 זל, וואס
זענען דארט געלעגען און זענען ענטלאפען.
די פראוילאמאטאס האט אויסגעווארען א
געוואלד, זענען אונטערגעלאפען די שטחים און פאליציי

Lekarz-Dentysta
M. Kaniewska
Zawadzka 2.

בעטראכטען דעם אייראפעאישען מארק פאר זייער
נאטירליכען אפזאג-געביט.
אין די אייראפעאישע קרייזען פון דער
טעקסטיל-אינדוסטריע בעהערט מען זיך גינסטיג
צום סאוועטישען פלאן, ווייל אונטערגעלאפען
קאנקורענץ-קאמף צווישען דעם אמעריקאנישען
סאוועטישען באנוועל ליגט אין די אינטערעסען
פון דער דאזיגער אינדוסטריע. דאנאנען אין
אמעריקא אפגעטרויערט מען מיט דער גרעסטער
באאונדוהונג די בעהערונגען פון סאוועטי-
רעלאנד.

געבויט געווארען א רייה פרויביר-סטאציעס, וואס
דארפן אויסצורייטען ספעציעלע פאטראלען פון
קליינע ווערען באנוועל.
אויף די וועלט-מארק פון רויזען באנוועל
רעכענט מען זיך ערנסט דערמיט, אז די סאווע-
טען וועלען נישט נאך דעקען זייער גאנצען גע-
ברויך פון באנוועל, נאך זיי וועלען נאך אונטער-
נעמען א שטארקע קאנקורענץ-קאמף אויפ'ן איירא-
פעאישען מארק מיט'ן אמעריקאנישען באנוועל.
עס דארף נאך בעטאנען ווערען, אז די סאוועטישען

פאר א שארפע האנקורעני-האמה

צווישען אמעריקאנישע און סאוועטישע ביינוועל

צופרידענהייט אין אייראפא - בעאונדוהונג אין אמעריקא

(א) אין די קרייזען פון וועלט-האנדעל און
פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע ווערט מיט דער
גרעסטער אויספערקוממייט אפגעטרויערט די בע-
הערונגען פון סאוועטישע-רוסלאנד צו הויבען די פרא-
דוקציע פון רויזען באנוועל. די פארוואנדעלע פון
רויזען באנוועל אין סאוועטישע-רוסלאנד שטייט פון
יאהר צו יאהר, די ספעציעלע שטחים, וואס זענען
בעשטימט געווארען אויף באנוועל-פלאנטאציעס
זענען פערקלענערט געווארען ביי צוויי און א
האלבען מיליאן האקטאר, א חלק דאס זענען אויס-
געווארען פון רויזען-האנדעל און פון דער טעקסטיל-
אינדוסטריע ווערט מיט דער גרעסטער אויספערקומ-
מייט אפגעטרויערט די בעהערונגען פון סאוועטישע-
רוסלאנד צו הויבען די פראדוקציע פון רויזען באנוועל.
די סאוועטישע פלאן, ווייל אונטערגעלאפען
קאנקורענץ-קאמף צווישען דעם אמעריקאנישען
סאוועטישען באנוועל ליגט אין די אינטערעסען
פון דער דאזיגער אינדוסטריע. דאנאנען אין
אמעריקא אפגעטרויערט מען מיט דער גרעסטער
באאונדוהונג די בעהערונגען פון סאוועטי-
רעלאנד.

די ווארשאווער יידישע פרעסע

וועגען די היינעריגע גאסטשפילדעז פון „ארארט“ איז ווארשא

דאס איז דער בעסטער סימן אז מען טאר נישט און מען דארף נישט קינען מיט צוויידייטקע, פילע וועגן אזוי ווי עס האבען ביזאנצער גע-
טאנענע ווארשאווער מיטטיילונגען קליינע
קונסט-טעאטערן.

„ארארט“ האט אײַנפֿונדעטע בעזיצונג צו זיך
און צום יידישען עולם. אין דער שפיץ שטייט אַ זיכ-
ער — און דאס איז גענוג מען זאל האָבען צוטרע-
טן.

י. מ. ווימאן (א. פאגל) — אין „היינט“
נומער 211:
אָס זיצען מיר אין לאָדזש „ארארט“ און
זען דער קינסטלערישער אָנפֿיהרונג פֿון משה
בראָדערזאָן.

עס איז טעאטער!
עס שמעקט מיט איראָזא!
די שיינע-מרים, דאָלסקע, דושיגאן, סטרי-
זאָטש, בירגובים, בערגמאן, דער קאָמפּאָזיטאָר דד
(בייגעלמאן) און נאָך, „ארארט“ לייט קומט אַ ברא-
דער ווי האָנדלען איצט מיט פֿרויליכקייט. מען גלי-
טגט זיך איצט דערין!

דער סאָל וואָסמאָן — אין „נאָש“
פֿשעל אָנדר, פֿון 17 אָקטאָבער, ה. י.

„Ararat“ zasługuje w zupełności na
nasz kredyt moralny. Jego obecny pro-
gram, to tchnienie renesansu, rozkwitu
i bujności, to powrót do bogatej skar-
bicy żydowskiego humoru i radości w
formie artystycznej. Primitywizm i wy-
rafinowanie podały sobie tu ręce, aby
wytworzyć nowy kształt artystyczny, no-
wy wyraz syntetyczny, który nas znie-
wala i olśniewa.

Wszystkie numery wystawione są
pieczołowicie, sumiennie.

Penie Szejne-Mirjam, Liljana i in-
panowie Dżigan, Strugacz, Birnbaum,
Bergman i inni — wszyscy bezkonkuren-
cyjni. Niezwykle miłą niespodzianką
„Araratu“, to jego balet. Nie oglądaliśmy
na scenie żydowskiej takich artystycz-
nych tańców.

Cały zespół „Araratu“ zgrany kon-
certowo. „Gwiazdy“, „gwiazdory“ i stalicy
— to jedna konstelacja, promieniejąca
ku nam błękitem pogody i humoru, la-
zurem radości.

א. ר. י. — אין דער „נייער פֿאלקס-
טויג“ פֿון 21 אָקטאָבער, ה. י.:

און אָס בין איך שוין אין אַבאָדער יידיש
טעאטער, ביים „ארארט“ אויף דויעלענע,
וואָס איז?

צו איז דאָ יידיש טעאטער, אָדער קומט דאָ
פֿאַר אַ וואָהל-מיטל?

עס איז אַ פֿראַגטער מיטוואָך, ביינאָכט און
דאָס טעאטער איז געפֿאַקט אַ סך מענשען שטייען
אוישען די דורכגענג. די אַטמאָספֿערע אין טע-
אטער איז אַ הייסע. עס איז טאַקע ממש הייס און
דויענע צוליב דער ענגשאַפט.

אויף דער סצענע ווערן געשפילט אַ סקעטש.
עס טרעפֿען זיך אַ וואָרשאַווער סוחר מיט אַ פֿיר-
טשעווער מידעל (דושיגאן) און שיינע מרים) זי
פֿיהרען צווישען זיך אַ געשפּרעך, ביי יעדען וואָרט
ברעכט אויס אַ שטיימיש געלעכטער. יעדע בע-
וועגונג פֿונעם (בייגעלמאן) מידעל רופֿט צווישן
הייטערקייט.

איך קוק וועג אָיף דער סצענע: די פֿאַר-
שטעלונג האָבן איך שוין געזעהן, מיר פֿערזאָר-
טערעסירט דער עולם — ווי זאָרעס ער געהט
אויף דאָס שפילען, ווי דאָקטאָר ער איז די אַר-
טיסטען, ווי האָרציג ער לאַכט, ווי שטערמיש ער
אַפֿלאָרירט!

ניין! עס איז קיין וואָרט אמת נישט פֿערהאַן
אין די אַלע קלאַנגערייכע און הסדרים אויפֿן „נע-
טאָרבענעס“ יידישען טעאטער און אויפֿן עולם,
וואָס האָט דעם טעאטער פֿערהאַטען.

דאָס גוטע יידישע טעאטער האָט אַ פֿובליקום,
דער יידישער טעאטער-עולם וויל גוט און אמת
טערעסירט יידיש טעאטער.

און אויף — גוטע, טאלענטפֿולע צאָרטיסטען.

יואל מאַסבּוים — אין „רעדליאָ“
נומער 253:

מען מוז זאָגען דרייט — די מענשען ווערן
אויסגעוואָקסען אין זיך טיפֿער, און טאַקע אַס ווע-
גען דעם גייט עס דאָך אונז אַממייסטען.
דער מענטש בלייבט דאָס געוויינט פֿון „אַר-
רט“, און וואָס אַ טאָג ווירטער יעדעס די גרופֿע
געווער האָרמאָניש צוזאַמענגעשפילט און פֿער-
קניפט ענג צווישען זיך.

האמעראל און קליינבונסט

טעאטער א.ר. 1 מאי 2

„ארארט“

קינסטל. אָנפֿיהרונג: משה בראָדערזאָן. !!!!!

מאַרגען, פֿרייטאָג, 9 דעצעמבער

פֿינקטליך 9.30 אווענד

פֿייערליכע

פֿרעמיערע!

רעווי אין 2 טיילען

15 בילדער

אויסגעפֿיהרט פֿון קינסטלערישען

„ארארט“-אנסאמבל (וויס א. ב.)

פֿירנפֿנים דוד, בערגמאן יואל, בלאט אברהם,

דושיגאן שמעון, ליליאנא, פעטערמאן מאניא,

סטרוגאטש יוסף, שיינע מרים, זאנדעל יאנא,

שווארץ האלל, שאכעט ראמא, מארקא אירמא.

פֿראַגמאַנט

(1) פֿראַגמאַנט (2) ווי אַזוי געהט דער ניגון (3) אַ זיס
לעבען (4) דער חזן פֿון באָנאָפּאָל (5) טאַנצן;
(6) קינדער-שפּיל; (7) גלאַקען-געקלאַנג; (8) קאָפּצני
יחד... (9) טאַנצן; (10) פֿאַרשעצערין; (11) ביים פֿאַרקאָן;
(12) פֿל-פֿל-באָיס; (13) צרות פֿון יאָי (מאַנאַפֿאַנג);
(14) אָפּגעשפּילט אַ טעאטער; (15) אין פֿינטשעו
טאַנט שוין... (פֿינאַל)

טעקסטען: משה בראָדערזאָן. אַבערושאַנער,
טונסעלער, לוסטינער פֿעסימיסמ

מוזיק-קאָמפּאָזיטאָר: דוד בייגעלמאן. דעקאָראַציעס: דינה מאַמזס
און א. הענדלער. קינסטלערישער טאַנץ-קוואַרטעט.

אַרקעסטער אונטער דער פֿערוועניכער אָנפֿ. פֿון דוד בייגעלמאן.

בילדעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פֿון טעאטער.

אונטערן קעפל: „אַס דאָס הייסט קליינבונסט“
פֿעאטער! שרייבט ביי-זשין (ב. שפּענער) אין
דעם נומער 316 פֿון דער „נייער פֿאלקס-טויג“:

„צו פֿרעמיערע פֿון „ארארט“ איז אַ נייער
בעווייז, אַז מיט די קאָמפּלימענטען פֿאַר דעם
דאָזיגען טעאטער האָט מען מלל נישט איבערגע-
טריבען. „ארארט“ איז ביים היינטיגען טאַג דאָס
איינציגע קינסטלערישע מינאַטור-טעאטער. אין
פֿוילען, ווען מען וועט נאָך צוגעבען, אַז אין פֿויל-
לען איז איצט בכלל נישטאָ קיין בעסערע יידישע
סצענע, וועט מען דעמאָלט אינגאנצען פֿערשפּאַ-
רען צוגעבען דאָס וואָרט „מינאַטור“.

„ארארט“ גייט זיך זיכער אויף דעם וועג,
וואָס עס האָט פֿאַר איהם אָנגעצייכענט זיין גרינד-
דער און פֿירער מ. בראָדערזאָן: געבען גרויס-
קונסט אין דער פֿאָרם פֿון קליין-קונסט. אין יעדע
דעם קליינעם סצענקעלע, אָדער לידעל פֿיהלט זיך
טאַלענט, געשמאַק, מאַס. אַפֿילו די שטימע-רײַזען
קומען צווישן בע'חנ'ס.

נחמן מייזעל — אין „ליטעראַרישע
בילדער“, נומער 42 (441):

„די נומערען גייען אַוועק לעבעדיג און פֿריי-
לעך און מיט פֿייער.“

„ארארט“ האָט זיין שניט און פֿאַרשפּאַר-
טור-מל — קינסטלעריש, ציכטיג און סובטילע,
פֿאַסטמאַל קאלאָריפֿול, שפּיל מיט ווערטער. פֿייער-
גראַטעס. מען שפּירט אומגעווען דעם דיכטער משה
בראָדערזאָן. די דעקאָראַציעס פֿון דינה מאַמזס —
אויף אַזוי ציכטיג און גראַטעס-אַרטיג, און די
יידישע, יידישליכע, האַרציגע מוזיק פֿון דוד ביי-
געלמאן.

לייכטע נומערען, ליידישע קליינבונסט-זאַכען
טוישען זיך מיט ערנסט, וואָס זיך.

דער קערן און קרן פֿון „ארארט“ ווע-
רן שיינע-מרים און ש. דושיגאן.

און צו וואָס דארף מען פֿיל ברייטען — קומט
און זעהט דאָס נייע פֿראַגמאַנט, וועט איהר שטאַק
הנאה האָבען, ווי מען האָט אויף דער פֿרעמיערע
הנאה געהאַט.

עס איז פֿיין, ליידיש, לייטען-גלייך!
פֿאַר אונזער יידישען טעאטער-עולם איז דער
„ארארט“ באַמח אַ גרויסע געוויינט!

א. גראַפּמאַן — אין „מאַמענט“, נומער
225:

וואָרשאַ איז נישט לאָדזש.
לאָדזש האָט אַ „ארארט“ און וואָרשאַ —
נישט.

האָבען מיר איצט דעם „ארארט“ צוגאַסט
וואָרשאַ האָט אַלץ, אָבער נישט קיין „ארארט“
אין וואָרשאַ.

די וועסט-זאָל דריטע-האַלבען שעה אויפֿן פֿראַ-
גמאַנט אין טעאטער „סקאלא“, און די זעהט — אַ
קלאַסעלער צוגאַנג, אַ קינסטלערישע אויפֿפֿאַסונג,
נאָך טאַקע שטייגונג.

דער סקדנבל איז זעהר אַ גוטער!

מ. קיפּוים — אין „היינט“ פֿון 12-
אָקטאָבער, ה. י. און פֿון 11. נאָוועמבער, ה. י.:

„מיט אַ פֿינעם בנבֿל'ען, ברוך ה'בא' האָט
דער עולם אויפֿגענומען דעם לאָדזש „ארארט“
אין „סקאלא“-טעאטער.

דאָס פֿראַגמאַנט בעשטייט פֿון 80 פֿראַגענט,
וועכסט-געלונגענע נומערען, סקעטשען און ביל-
דער פֿון בעסערען סטאַרט.

דאָס פֿובליקום גייט צווישן פֿון טעאטער
העכסט צופֿרידען.

דער איינפֿירן איז: — מען האָט זיך געוויילט
2 שעה צייט ביי אַ פֿינעם פֿראַגמאַנט, געשמאַקפֿולע
יידישע טעקסטען, גוטע יידישע קרעפֿטען און פֿייער-
טער אויספֿיהרונג.

דער אַנסאמבל איז אַנאָמיסעצייכענעטער.

טעאטער-מאַן — אין „היינטיגע ביינעס“,
נומער 211:

„און וואָס בלייבט נאָך איבער צו זאָגען,
וועגען „ארארט“?

— גייט אין „ארארט“, און איהר וועט הנאה
האַבען!

אַלחנן צייט-ליין — אין „אונזער עקס-
פּרעס“ פֿון 30. נאָוועמבער, ה. י.:

מיר לעבען איבער אין יידישען טעאטער
צייטען, ווען שונד פֿון דער גידעריגסטער מדרגה
פֿלייצט פֿון טיר און טויער. אין אַזעלכע צייטען
דאַרפֿען מיר פשוט פֿערהעליכען די אַלע, וואָס
האַנדלען זיך מיט אַלע פֿאָהר, כדי פֿון דעם מיטט
צו ענטלויפֿען. און אַמאָל מעגען מיר אויך אַר-
בעטרייבען, ווען מיר זעהן אמת-גוטע און ריי-
נע מוזות. די דאָזיגע עהרליכע מוזות זענען אין
„ארארט“ צו בעמערקן אין יעדען פֿראַגמאַנט, אין
יעדען נומער ממש.

מיר האָבען אין „ארארט“ געזעהן די נאָרג-
פֿאַר דער ריינקייט און פֿינקייט פֿונעם וואָרט, פֿאַר
קלאַנג, פֿאַר זיין מוזיקאַלישקייט.

יוד פּע — אין „רעדליאָ“ נומער 265:
„דאָס מאל איז דער „ארארט“ אַזויס מיט
אַ לאַך-פֿראַגמאַנט. ער וואָלט אייגענטליך בער-אַפֿט
וויסען נישט, אין פֿינטשעו טאַגט שוין, נאָך
לאַכען איז געווען, דאָקטוירים הייסען לאַכען.“

מען לאַכט טאַקע ביי טרעהען, סאָלעכ-
טער, שטאַמט פֿון אַ גוטען אויפֿפֿירן-גען הומאָר-
טער.

היינט צום ערשטן מאל אין סקאלא-טעאטער „די רומענישע חתונה“

היינט 9 אונדז יארט געשפילט אין „סקאלא“ טעאטער צום ערשטן מאל די שטענדיקע יודישע קאמפאניע „די רומענישע חתונה“ מיט רעזינא צר קער אלס דבורה און הערמאן פערשטיין - מאַטקע.

היינט אין די פוילישע טעאטערס

שטאטיש טעאטער: דושיס און דושיס.
קאמפאניע-טעאטער: דאס גליק פון מארגען.

פאפולארי טעאטער: לעדי שיק. 12 מיטגא.
די שני קניגין און 7 קארליקעס.
טעאטער „יאר“ רעזי: קאריוועל פון חומארו.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, דעם 8 דעצעמבער 1932
10 גאטעסדינסט. 11.58 צייט-סיגנאל. 12.10
מעטעאראלאגישער קאמיוניקאט. 12.15 סימפאנישער
פריהמארגען. 2 אידישע. 2.20 פאפולארע מוזיק.
פון לעדער ציגארעטע-ארקעסטער. בעת דער
פויגל רעפרעזענט פון מאריא קארשעווסקא. 4 פרא-
גראם פאר יוגענד. 4.25 גראמאפאן-פליטען. 4.45
רעסערא. 5 נאכמיטאג-קאנצערט. 6 זיכטע מוזיק
פון גראמאפאן-פליטען. 6.45 לעדער פאסט-קאס-
טעל. 7 פערשידענע. 7.20 ספארט-ידיעות. 7.25
אידישע. 8 זיכטע מוזיק. 9.20 ספארט. ידיעות.
9.30 געזאגט-רעטשטאל. 10 טאנץ-מוזיק פאר קא-
טאניק. 10.55 מעטעאראלאגישער און פאליטיש-
קאמיוניקאטען. 11 טאנץ-מוזיק.

אויסלאנד
7.05 - רויס - אפערעטעס. 7.35 - מינכען-
אפערע. 8.05 - פראג-סימפאנישער קאנצערט. 8.30
מילאנד - קאמפאנישער קאנצערט. 8.35 - גענע-
סימפאנישער קאנצערט. 8.45 - רויס-קאמפאנישער
קאנצערט. 9.45 - פאריז-קאנצערט. 10.15 - פא-
קאנצערט. 10.30 - דאנערשטאג-אפערע.

מערדונג

דער ציגיון פון דעם „דריי-בונד“ (רעד
וויאזוי. מורחשטען און עת-לבות).
היינט דאנערשטאג דעם 8. דעצעמבער
אונדז קומט פאר און לאקאל פון דער ציגיון-שטאט
אריינטייט-פארטיי „התאחדות“ שרידניקסא 20
דער מיטגליד און דער דערמאנטער טעאטער מיט דער
בעטיליגונג פון די הנהלה רעד. יוסף לעווי. דר. ב.
לערנענעלד, און דר. יעזיח שפירא.

DR. J. LUBICZ

כירורג-אראפער
פאלודניאוו 9, טעל. 17-183
קראנקהייטן פון די בינדער, געלענקען,
פארקיימטען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצעדורעס פון וועלכען ארשטערשאצ
אפמאכט ווי: וועלכעס און פלאסטיקען. קונסטלעכע
הער און פוס, נאכגעטען א. א. ו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג

פערשפרייטער פון פאלשע 10 און 2 זל. מטבעות

בעקאנטער באנדיט געכאפט אויף דער „הייסער מינוט“...

אין אפער-אייסטער געווארן, בעת'ן ארעסט האט
ער אוועקגעווארפן צוויי ראלען 80 שטיק 10 זל.
גוטבעות, וועלכע האבען זיך ארויסגעווארפן פאר-
פאלשע.
די פאליציי זוכט איצט דאס „פאבריקעל“
פון די פאלשע צעהן-זל. מטבעות.

פויגלעל 1 און פויגלעל 2

וועלען זיצען דריי און האלב יאהר אין תפיסה פאר א שווינדל

פון טאג האט דער קאמאניקאט פערזאנען די רעסט
סחורה פאר עפעס א פיקטיווען חוב פון פאגלען.
וואגמאן האט דעם ענין איבערגעגעבן דער
פראקטאטור און נעמען ווערן בירדע בייזער
געשטאנען פאר'ן געייכט.
נאך די רעדעס פון די אדוואקאטען האט דאס
גרייכט ארויסגעגעבן א פסק-דין לויט וועלכען
די פאגלעל איז פערשעפט געווארען אויף 2 יאהר
און פיינעס פאגלעל אויף אדער-האלבען יאהר
תפיסה.

אוראנטורע און רעוואלווער-שאסעז

אין דער שענה

געוואלט שיסעז אין זיך, און נעטראפען א פאליציאנט

דאס געריכט האט צוליב מאנגעל אין בע-
וויזען ווידען בעפרייט.
דער פראקטאטור האט געמאלדען אן אפערע-
טאנץ-קאמיוניקאטען.

ZACHETA

היינט און פאלג. טעג!
מאכטע דראמע לויט די ערשטעלונג פון
Johannes. מערב-מרגנט 1918 א.א.
„אקופאנטעז“
גרויסערע מאכענען פון וועלס-קריג.
אין די הויפט-ראלען:
Gustaw Diesel, Fritz Kompers
קירשליך. איזידור פארט א מיידל.
אנהויב פון די טעאטערן בעלזא 4 נאכמיטאג
שבת און זונטיג 12 אונדזער בעטאג.

Dr. H. LUBICZ

מפע. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקע-
צעגעלניא 7, טעל. 141-32
נעמט אן פון 8-10 פרייט, פון 12-2 נאכט. און
פון 5-8 אונדזער, זונטיג פון 9-11 פרייטאג.

אפטיהעז

היינטיגע נאכט-דיוואנעס
מ. קאפערקאוויטש, זערווער 54; י. שיט-
קעוויטש, קאפערניק 26; י. וונדערלויטש, פיעט-
ריקאווער 25; סקאלעוויטש און שאט, פערשעווד
19; מ. ליפשיץ, פיעטריקאווער 193; ריכטער און
זעבאדע, 11-טער ליסטאפאר 86.

איטא-ארגיעס

(2) די 58 יערהריג פריינדע קליינמאן.
פערטריקאווער 58, איז אויף פערטריקאווער נאם
אונטערגעשטאנען אונטער אנהייב אן איז 58-
וואונדעט געווארען. די שטאטישע גיכע הילף האט
איהר פרייטע הילף.
(א) אויף זשעווסקא נאם איז די 27-יאה-
ריגע מלכה גארשטאט אונטערגעשטאנען אונטער
די רעדע פון אנהייב און איז שווער פערוואונ-
דעט געווארען, דעם שאפער וואיטשעק האט פא-
ליציי צוגעצויגען צו פערזאנלעכקייט.

ד"ר שעכטמאן אין לאז

ווי בעקאנט ווילט אירעס אין פוילען דער בע-
קאנטער ציגיון-שטער רעוויזאנט-שטער טער,
מיטגליד פון ציגיון-שטער אקאדעמיע-שטער ד"ר
י. שעכטמאן, (פאליציי), וועלכער זאל בקרוב בעווע-
זאן לאזן.

היינט האנצערט פון „שיר-כאר“

היינט דאנערשטאג אונדזער טעג אויף דער
פערטריקאווער „שיר-כאר“ מיט א גרויסען קאנצערט
און „פילחאמאנעז“ אונטער דער ליידונג פון פרא-
י. פיינשטיין, אין פראגראם 2 פראגמאטען פון
הענדעלס אקאדעמיע, „היה המכבי“ דער שיר-
טאנץ פון „וואלפארטיס-נאכט“, און תהלים נומער
42 פון מערעטשקא און א רייד ווייטשע פאלקס-ליד-
דער די סקאלא-געזאנג וועט אומפיהלען מל. ס.
קראפטיקאט (סאפראן), אקאדעמיע-וועט פיל. ל.
לאקס.

העברעאישער הלאנג-פילם

אין „ספילענדיי“

שוין אין די נאכגעשטעטע טעג וועט אין איינעם
פון די פאפולערסטע קינאס אין אונזער שטאט דער
קאנטרייט ווערען דער העברעאישער קלאג-פילם
א.א. דאס גייע ארץ-ישראל.
ס'איז בראי צו בעמערקען אז דער דאזיגער
פילם האט נישט קיין שום שייכות מיט דעם פילם
„מיטן וועג פון די חלוצים פון פראנקאפאל“, וואס
איז דעמאנסטרייט געווארען אין יאר-שא.
דער פילם „דאס גייע ארץ-ישראל“ איז אויס-
געפערטיגט געווארען מיט דער בעטיליגונג פון
הענדל תרבות און איז און איז א לעבעדיגער אפ-
שפילונג פון אלעס וואס וועט איצט געשאפען
אין ארץ-ישראל.

DOKTOR H. WOLKOWSKI

צעגעלניא 4, טעל. 216-90
מפעציל-אראפ פאר הויט-און ווענערישע
קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט
אנאלאזען, עלעקטראטעראפיע, צעהאנדלונג
מיט קווארטן-שטראל.
נעמט אן פון 2-8 און פון 5-9 אונדזער.
בעזונדער ווארעט-צימער פאר פרויען.

ר. איזראעל

משפחות איז פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן

פון יודישען פאמיליע-לעבען

פון קאפ, וואס ער האט געהאט ווען ער איז גע-
ווען ר' חיים'ס תלמיד. ביידע למדנים האבען זיך
אריינגעלעזען אין א שטארקע וויכוח וועגען א שטעל-
אין דער גמרא. דער דיספוט איז געווארען אלץ
שארפער און שארפער, אזוי אז ר' חיים האט אינ-
גאנצען שוין געהאט פערדעסען, אז ער נעמינט זיך
אין דער גרויסער שטאדט, נאך וואס ער איז אהער-
געקומען און וואס ס'ווארעם איהם דער מארגען-
דינער טאג.

דער רב ברוך, וואס האט אויך מעהר גאר-
נישט אין זינען געהאט, אים האט זיך אויסגערוכט.
אז ער איז נאך דער אמאליגער תלמיד פון ר'
חיים'ס און אזוי ווי אין יונגע צייטען האט ער
ערשט געמיהלט א טעם אין דעם לערנען, אבער
איצט האט ער זיך געפיהלט שטארקער, פיל זעלבסט-
שטענדיגער ווי דעמאלט. ער האט איצט געהאט די
דריטטיקייט צו דיסקוטירען און צו זאגען וויין איי-
נענע מיינונג. ר' חיים און ברוך האבען נישט גע-
קענט קומען צו קיין חסם אין דעם תלמודיטישען
דיספוט. ר' חיים האט זיך געהאלטען ביי דאס ווי-
ניגע און אויך דער רב האט נישט געוואלט נאכ-
געבען. די מאטיווען פון ביידע וויסען האבען די
צדיקים נישט בעפריידיגט, דאן האט דער רב גע-
זאגט:

דער רב ברוך, וואס האט אויך מעהר גאר-
נישט אין זינען געהאט, אים האט זיך אויסגערוכט.
אז ער איז נאך דער אמאליגער תלמיד פון ר'
חיים'ס און אזוי ווי אין יונגע צייטען האט ער
ערשט געמיהלט א טעם אין דעם לערנען, אבער
איצט האט ער זיך געפיהלט שטארקער, פיל זעלבסט-
שטענדיגער ווי דעמאלט. ער האט איצט געהאט די
דריטטיקייט צו דיסקוטירען און צו זאגען וויין איי-
נענע מיינונג. ר' חיים און ברוך האבען נישט גע-
קענט קומען צו קיין חסם אין דעם תלמודיטישען
דיספוט. ר' חיים האט זיך געהאלטען ביי דאס ווי-
ניגע און אויך דער רב האט נישט געוואלט נאכ-
געבען. די מאטיווען פון ביידע וויסען האבען די
צדיקים נישט בעפריידיגט, דאן האט דער רב גע-
זאגט:

דער רב ברוך, וואס האט אויך מעהר גאר-
נישט אין זינען געהאט, אים האט זיך אויסגערוכט.
אז ער איז נאך דער אמאליגער תלמיד פון ר'
חיים'ס און אזוי ווי אין יונגע צייטען האט ער
ערשט געמיהלט א טעם אין דעם לערנען, אבער
איצט האט ער זיך געפיהלט שטארקער, פיל זעלבסט-
שטענדיגער ווי דעמאלט. ער האט איצט געהאט די
דריטטיקייט צו דיסקוטירען און צו זאגען וויין איי-
נענע מיינונג. ר' חיים און ברוך האבען נישט גע-
קענט קומען צו קיין חסם אין דעם תלמודיטישען
דיספוט. ר' חיים האט זיך געהאלטען ביי דאס ווי-
ניגע און אויך דער רב האט נישט געוואלט נאכ-
געבען. די מאטיווען פון ביידע וויסען האבען די
צדיקים נישט בעפריידיגט, דאן האט דער רב גע-
זאגט:

דער רב ברוך, וואס האט אויך מעהר גאר-
נישט אין זינען געהאט, אים האט זיך אויסגערוכט.
אז ער איז נאך דער אמאליגער תלמיד פון ר'
חיים'ס און אזוי ווי אין יונגע צייטען האט ער
ערשט געמיהלט א טעם אין דעם לערנען, אבער
איצט האט ער זיך געפיהלט שטארקער, פיל זעלבסט-
שטענדיגער ווי דעמאלט. ער האט איצט געהאט די
דריטטיקייט צו דיסקוטירען און צו זאגען וויין איי-
נענע מיינונג. ר' חיים און ברוך האבען נישט גע-
קענט קומען צו קיין חסם אין דעם תלמודיטישען
דיספוט. ר' חיים האט זיך געהאלטען ביי דאס ווי-
ניגע און אויך דער רב האט נישט געוואלט נאכ-
געבען. די מאטיווען פון ביידע וויסען האבען די
צדיקים נישט בעפריידיגט, דאן האט דער רב גע-
זאגט:

דער רב ברוך, וואס האט אויך מעהר גאר-
נישט אין זינען געהאט, אים האט זיך אויסגערוכט.
אז ער איז נאך דער אמאליגער תלמיד פון ר'
חיים'ס און אזוי ווי אין יונגע צייטען האט ער
ערשט געמיהלט א טעם אין דעם לערנען, אבער
איצט האט ער זיך געפיהלט שטארקער, פיל זעלבסט-
שטענדיגער ווי דעמאלט. ער האט איצט געהאט די
דריטטיקייט צו דיסקוטירען און צו זאגען וויין איי-
נענע מיינונג. ר' חיים און ברוך האבען נישט גע-
קענט קומען צו קיין חסם אין דעם תלמודיטישען
דיספוט. ר' חיים האט זיך געהאלטען ביי דאס ווי-
ניגע און אויך דער רב האט נישט געוואלט נאכ-
געבען. די מאטיווען פון ביידע וויסען האבען די
צדיקים נישט בעפריידיגט, דאן האט דער רב גע-
זאגט:

דער רב ברוך, וואס האט אויך מעהר גאר-
נישט אין זינען געהאט, אים האט זיך אויסגערוכט.
אז ער איז נאך דער אמאליגער תלמיד פון ר'
חיים'ס און אזוי ווי אין יונגע צייטען האט ער
ערשט געמיהלט א טעם אין דעם לערנען, אבער
איצט האט ער זיך געפיהלט שטארקער, פיל זעלבסט-
שטענדיגער ווי דעמאלט. ער האט איצט געהאט די
דריטטיקייט צו דיסקוטירען און צו זאגען וויין איי-
נענע מיינונג. ר' חיים און ברוך האבען נישט גע-
קענט קומען צו קיין חסם אין דעם תלמודיטישען
דיספוט. ר' חיים האט זיך געהאלטען ביי דאס ווי-
ניגע און אויך דער רב האט נישט געוואלט נאכ-
געבען. די מאטיווען פון ביידע וויסען האבען די
צדיקים נישט בעפריידיגט, דאן האט דער רב גע-
זאגט:

דער רב ברוך, וואס האט אויך מעהר גאר-
נישט אין זינען געהאט, אים האט זיך אויסגערוכט.
אז ער איז נאך דער אמאליגער תלמיד פון ר'
חיים'ס און אזוי ווי אין יונגע צייטען האט ער
ערשט געמיהלט א טעם אין דעם לערנען, אבער
איצט האט ער זיך געפיהלט שטארקער, פיל זעלבסט-
שטענדיגער ווי דעמאלט. ער האט איצט געהאט די
דריטטיקייט צו דיסקוטירען און צו זאגען וויין איי-
נענע מיינונג. ר' חיים און ברוך האבען נישט גע-
קענט קומען צו קיין חסם אין דעם תלמודיטישען
דיספוט. ר' חיים האט זיך געהאלטען ביי דאס ווי-
ניגע און אויך דער רב האט נישט געוואלט נאכ-
געבען. די מאטיווען פון ביידע וויסען האבען די
צדיקים נישט בעפריידיגט, דאן האט דער רב גע-
זאגט:

דער רב ברוך, וואס האט אויך מעהר גאר-
נישט אין זינען געהאט, אים האט זיך אויסגערוכט.
אז ער איז נאך דער אמאליגער תלמיד פון ר'
חיים'ס און אזוי ווי אין יונגע צייטען האט ער
ערשט געמיהלט א טעם אין דעם לערנען, אבער
איצט האט ער זיך געפיהלט שטארקער, פיל זעלבסט-
שטענדיגער ווי דעמאלט. ער האט איצט געהאט די
דריטטיקייט צו דיסקוטירען און צו זאגען וויין איי-
נענע מיינונג. ר' חיים און ברוך האבען נישט גע-
קענט קומען צו קיין חסם אין דעם תלמודיטישען
דיספוט. ר' חיים האט זיך געהאלטען ביי דאס ווי-
ניגע און אויך דער רב האט נישט געוואלט נאכ-
געבען. די מאטיווען פון ביידע וויסען האבען די
צדיקים נישט בעפריידיגט, דאן האט דער רב גע-
זאגט:

דער רב ברוך, וואס האט אויך מעהר גאר-
נישט אין זינען געהאט, אים האט זיך אויסגערוכט.
אז ער איז נאך דער אמאליגער תלמיד פון ר'
חיים'ס און אזוי ווי אין יונגע צייטען האט ער
ערשט געמיהלט א טעם אין דעם לערנען, אבער
איצט האט ער זיך געפיהלט שטארקער, פיל זעלבסט-
שטענדיגער ווי דעמאלט. ער האט איצט געהאט די
דריטטיקייט צו דיסקוטירען און צו זאגען וויין איי-
נענע מיינונג. ר' חיים און ברוך האבען נישט גע-
קענט קומען צו קיין חסם אין דעם תלמודיטישען
דיספוט. ר' חיים האט זיך געהאלטען ביי דאס ווי-
ניגע און אויך דער רב האט נישט געוואלט נאכ-
געבען. די מאטיווען פון ביידע וויסען האבען די
צדיקים נישט בעפריידיגט, דאן האט דער רב גע-
זאגט:

— ווייטט איהר וואס, ר' חיים, מיר וועלען
באלד זעהען ווער ס'איז געריכט, מיר וועלען דעם
ענין באלד קענען אויפקלערען.

— ווי אזוי?
— איך וועל אריינרעדען א פאר, א זעהר גוי-
טער בחור וו ס'לערנט אין דער ישיבה און וואוינט
ביי מיר, איהר געדענקט נעוויס ווער דאס איז,
שלו'ס א זון, מ'האט איהם געדענקט דער „מש-
גנער שלום“.

— שלום'ס זון? לערנט דא אין דער שטאט?
און וואוינט ביי דיר? האט ר' חיים זיך שטארק
געוואונדערט.

— יא, ער איז דא.
— אייגענליך געהט מיר נישט אן דאס וואס
ער לערנט דא, איך וואונדער זיך נאך וואס ער
וואוינט דא ביי דיר.

— פארוואס וואונדערט איהר זיך אזוי?
— דערפאר ווייל ווי איך ווייט האט איהם
שלום אין ערגעץ נישט געלעזט זיין אהן איהם.

— ווער רעדט שוין איצט וועגען שלום'ען,
דער בחור איז אבער א פערזענליכער קאפ, דאס איז
דער גרעסטער למדן, וועלכען איך האב ווען עס
איז געוועזען און געהערט.

— אדרבא, רוף איהם אריין, וועלען מיר
זעהען וואס פארא בלי דאס איז.

דער רב האט געשיקט נאך דור'ן, וועלכער
איז אויך באלד געקומען, הנם ס'איז איהם נישט
שטארק אנגענומען געווען זיך איצט אוועקצוגעבען
און דיספוטירען אין לערנען, ווינע געדאנקען זע-
נען נישט געווען ביים לערנען, ער האט גאר ווע-

ברוך, האט ר' חיים געזאגט, איך ווייט נאך
דערווייל אליין נישט וואס איך וויל, אבער איך
מוז דאס טון, איך מוז זיין אין דער פאליציי און
זיך בעסען, אז מען זאל מיר ווידען דעם סטודענט
קרייגין.

— ר' חיים, איהר האט א חשד, אז דאס
אין אייערע עפעס א משה? ווייל ווי איך דער-
מאן זיך איצט, אין אייער פאמיליע-נאמען אויך
קרייגין.

— ס'איז זעהר מעגליך, אז ער איז מיינס
א קרוב.

דער רב האט געזאגט מיט די פלייצעס און
נישט אנגעווארען צו וויסען וואס ר' חיים וויל.
דאנענען האט די רביצין, וועלכע איז אנוועזנד גע-
ווען די גאנצע צייט פון געשפער, הושר געווען, אז
ס'איז טאקע מעגליך, אז דער ארעסטירטער איז
עפעס א געהענער קרוב פון ר' חיים'ען און ווי
ס'איז געווען איהר כוונאטער, האט זי שוין דער-
שמעקט א נייע אינטעריגע.

ר' חיים מיט'ן רב האבען דערווייל זיך
צוועקגעזעט שטימען וועגען לערנען, ר' חיים
האט זיך געוואלט איבערצייגען ווי ווייט דער רב
ארום איז אין לערנען, צי ער האט נאך דעם שא-
רען.

דער רב האט געזאגט, איהר האט זיך אויסגערוכט.
אז ער איז נאך דער אמאליגער תלמיד פון ר'
חיים'ס און אזוי ווי אין יונגע צייטען האט ער
ערשט געמיהלט א טעם אין דעם לערנען, אבער
איצט האט ער זיך געפיהלט שטארקער, פיל זעלבסט-
שטענדיגער ווי דעמאלט. ער האט איצט געהאט די
דריטטיקייט צו דיסקוטירען און צו זאגען וויין איי-
נענע מיינונג. ר' חיים און ברוך האבען נישט גע-
קענט קומען צו קיין חסם אין דעם תלמודיטישען
דיספוט. ר' חיים האט זיך געהאלטען ביי דאס ווי-
ניגע און אויך דער רב האט נישט געוואלט נאכ-
געבען. די מאטיווען פון ביידע וויסען האבען די
צדיקים נישט בעפריידיגט, דאן האט דער רב גע-
זאגט:

דער רב ברוך, וואס האט אויך מעהר גאר-
נישט אין זינען געהאט, אים האט זיך אויסגערוכט.
אז ער איז נאך דער אמאליגער תלמיד פון ר'
חיים'ס און אזוי ווי אין יונגע צייטען האט ער
ערשט געמיהלט א טעם אין דעם לערנען, אבער
איצט האט ער זיך געפיהלט שטארקער, פיל זעלבסט-
שטענדיגער ווי דעמאלט. ער האט איצט געהאט די
דריטטיקייט צו דיסקוטירען און צו זאגען וויין איי-
נענע מיינונג. ר' חיים און ברוך האבען נישט גע-
קענט קומען צו קיין חסם אין דעם תלמודיטישען
דיספוט. ר' חיים האט זיך געהאלטען ביי דאס ווי-
ניגע און אויך דער רב האט נישט געוואלט נאכ-
געבען. די מאטיווען פון ביידע וויסען האבען די
צדיקים נישט בעפריידיגט, דאן האט דער רב גע-
זאגט:

דער רב ברוך, וואס האט אויך מעהר גאר-
נישט אין זינען געהאט, אים האט זיך אויסגערוכט.
אז ער איז נאך דער אמאליגער תלמיד פון ר'
חיים'ס און אזוי ווי אין יונגע צייטען האט ער
ערשט געמיהלט א טעם אין דעם לערנען, אבער
איצט האט ער זיך געפיהלט שטארקער, פיל זעלבסט-
שטענדיגער ווי דעמאלט. ער האט איצט געהאט די
דריטטיקייט צו דיסקוטירען און צו זאגען וויין איי-
נענע מיינונג. ר' חיים און ברוך האבען נישט גע-
קענט קומען צו קיין חסם אין דעם תלמודיטישען
דיספוט. ר' חיים האט זיך געהאלטען ביי דאס ווי-
ניגע און אויך דער רב האט נישט געוואלט נא

Redaktor odpowiedzialny: On. Radim